

WASA DAGBLAD

Nr 16 Söndagen den 20 april 2025

ISSN 2954-2448

Musikmässan Gloria i kväll

Kometen C/2025 F2 kan ses i Vasa

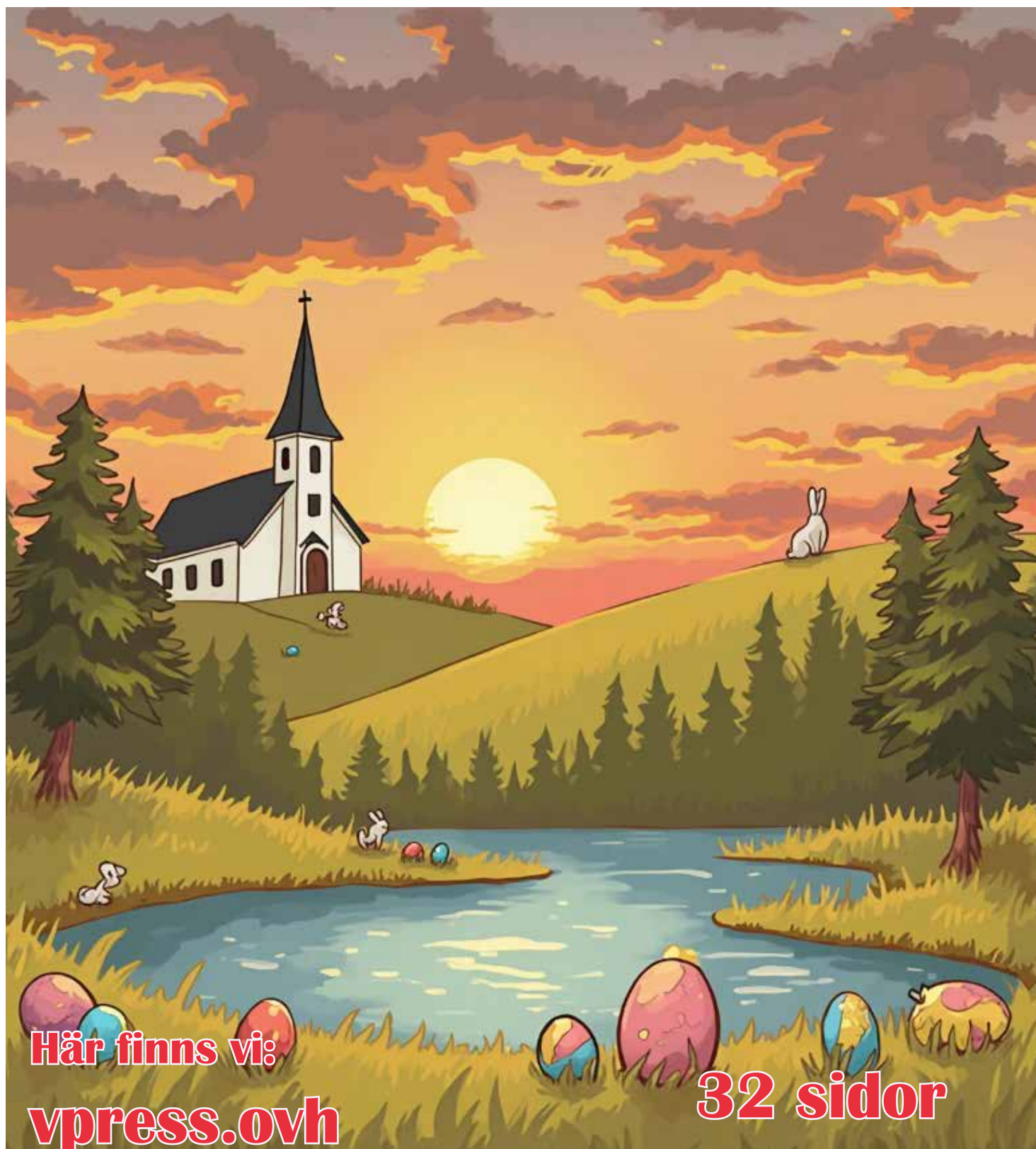
Trafikparken öppnar den andra maj

Wasa Dagblad publicerar *Hårda tider*

Amazon siktar mot stjärnorna

Europa var hett 2024

WASA DAG- BLAD

Här finns vi:

vpress.ovh

32 sidor

I DAG

Påskens budskap: Ett ljus som bär genom mörkret

Det finns högtider som går oss förbi utan att riktigt stanna upp i oss. De kanske mest handlar om traditioner, mat eller lediga dagar. Men så finns det högtider som bär på något större, något djupt existentiellt som rör vid våra innersta frågor – liv, död, hopp. Påskan är en sådan högtid.

I centrum för påskens berättelse står lidande, svek och död. Den oskyldige avrättas. Vännerna sviker. Hoppet verkar slockna. Den Gud som många trodde skulle upprätta ett nytt rike och störta orättvisorna verkar istället besegras av makten, våldet och rädslan. Det är en berättelse som känns igen – inte bara från historieböckerna, utan från vår egen samtid och våra egna liv.

Men påskan stannar inte i mörkret. Påskens kärna är inte långfredagens kors, utan den tomma graven på påskdagens morgon. Det är här det oväntade händer: döden får inte sista ordet. Livet bryter fram där allt hopp tycktes vara ute.

För den kristna tron är detta inte bara ett historiskt skeende, utan ett evigt budskap: att Gud är närvarande i mänskligt lidande

och att kärleken är starkare än döden. Att det finns en väg genom smärtan, en framtid bortom förlusten, ett ljus som mörkret inte kan övervinna.

Vad säger då påskan till oss människor i dag?

För det första: att ingen människa är bortom räckhåll för nåd. Oavsett hur långt vi har gått vilse, hur mycket vi har sårat eller sårats, hur hopplöst något känns – finns det en möjlighet till försoning och nytt liv. Påskan är berättelsen om en Gud som inte överger, utan som går hela vägen in i vårt mörker för att bära oss ut ur det.

För det andra: att hopp inte är naivitet, utan motstånd. I en värld där det är lätt att bli cynisk eller likgiltig inför lidande och orättvisor, är påskan en kallelse att stå upp för livet. Den säger att varje handling av kärlek, varje ord av förlåtelse, varje gest av hopp – spelar roll. Att vi är kallade att vara medvandrare, inte domare. Att det aldrig är för sent att välja en annan väg.

För det tredje: att gemenskap bär. Jesus dog inte ensam – även om han övergavs av många, fanns det de som stannade kvar. Och uppståndelsen firades inte i enskildhet, utan i gemenskap. Påskan påminner oss

om att vi behöver varandra, i glädje såväl som i sorg. Att tro inte är en privat prestation, utan en väg vi får gå tillsammans.

Vi lever i en tid där oro, ensamhet och polarisering präglar många människors vardag. Klimatkris, krig, flykt, psykisk ohälsa och ett ständigt informationsbrus gör det svårt att orientera sig. I detta landskap bär påskan med sig ett uråldrigt men ständigt aktuellt budskap: att det finns hopp. Att livet har ett djup som inte kan reduceras till konsumtion, prestation eller yta. Att det finns en Gud som valde att dela

våra villkor, vår smärta och våra drömmar – och som i kärlek ger oss en framtid.

Påskan är inte ett färdigt svar, utan en inbjudan. En inbjudan att tro, hoppas och älska – också när det är svårt. Den säger inte att livet alltid blir lätt, men att vi inte behöver bära det ensamma.

Så låt påskens ljus få lysa in i våra egna mörka vrår. Låt dess hopp forma våra val, våra relationer, våra samhällen. Och låt oss – mitt i vardagens slit och oro – våga tro att kärleken faktiskt är starkare än döden.

Photo Supplement

NYHETER

PÅSKEN

Påskens höjdpunkt i Vasa: Musikmässan Gloria på påskdagen den 20.4 kl. 19.00 i Trefaldighetskyrkan

Gloria: En Musikmässa för vår tid Över hundra sångare, ett kompband med sex musiker och en rad solister förenas i ett storslaget framförande av mässan Gloria.

Verket, komponerat av Tore W. Aas med texter av Hans-Olav Mørk, bjuder på en rik och mångfacetterad musikupplevelse. Här möts gregoriansk sång, klassiska toner, rock, lovsång och gospel i en gripande och sammanhållen helhet. Gloria tar publiken med på en känslomässig resa genom livets kontraster – glädje och sorg, tvivel och tro.

Den mäktiga kören består av sångare från Evangelicum och Evangelivox – båda körer inom Slef – samt från olika körer i Pedersöre församling. Deltagarna representerar tre generationer och förmedlar mässans budskap med kraft och närvaro.

Dirigent för konserten är Mikaela Malmsten-Ahlsved, medan Niklas Lindvik leder kompbandet som kapellmästare.

Bakom projektet står Slef, Vasa svenska församling och Pedersöre församling. Konserten är avgiftsfri, men en frivillig kollekt tas upp.

Mer än bara en musikmässa

Tore W. Aas och Hans-Olav Mørks Gloria är mer än bara en musikmässa; den är en musikalisk resa genom glädje, sorg och hopp. Skapad i mitten av 1990-talet för Oslo Gospel Choir, har verket sedan dess fångat hjärtan världen över med sin unika blandning av musikaliska stilar och kraftfulla texter.

En fusion av stilar:

Gloria är ett bevis på kompositörernas musikaliska mångsidighet. Mässan väver samman element från gregoriansk sång, klassisk musik och moderna rockinfluenser på ett sätt som är både överraskande och harmoniskt. De kraftfulla körsat-

sarna varvas med vackra solosatser, vilket skapar en dynamisk och engagerande lyssnarupplevelse. Aas's komposition är tekniskt skicklig, men samtidigt tillgänglig och emotionellt gripande.

Texter som berör:

Hans-Olav Mørks texter är lika viktiga som musiken. De är inte bara enkla lovsånger, utan djupgående reflektioner över tro, hopp och mänsklig existens. Mørk, själv en framstående norsk präst och visesångare, har lyckats skapa texter som berör oavsett religiös bakgrund. Orden är poetiska och bildrika, och de förstärker den emotionella kraften i musiken.

En Mässa för alla:

Gloria är inte en traditionell mässa i den bemärkelsen att den är strikt liturgisk. Den är snarare en musikalisk meditation över teman som är universella och tidlösa. Detta gör att den tilltalar en bred publik, oavsett religiös eller musikalisk bakgrund.

Mässans popularitet vittnar om dess förmåga att skapa en känsla av gemenskap och hopp, något som är särskilt viktigt i dagens värld.

Ett varaktigt arv

Gloria har framförts av otaliga körer och solister världen över. Dess popularitet har gjort den till en viktig del av den norska musikhistorien, men även internationellt har den nått ut till en stor publik. Mässan fortsätter att inspirera och beröra, och dess varaktiga arv är ett bevis på dess exceptionella kvalitet och tidlösa budskap.

Med tanke på Gloria's popularitet och kraftfulla budskap, kan vi förvänta oss att se och höra denna mässa framförd i många år framöver, och nu alltså på söndagen i Vasa. Dess förmåga att förena olika musikaliska stilar och beröra lyssnare på en djup nivå gör den till en verkligt unik och värdefull komposition.

Gloria är mer än bara en musikmässa – det är en upplevelse!

NYHETER

DENNA TIDNING KAN MAN LÄSA VAR SOM HELST

Denna tidning kan man läsa var som helst, som här vid den gamla gruvan i Korsnäs

OPERA

Opera och balett möts i en storslagen säsong – klassiker och nyskapande verk på Nationaloperan

Den finska Nationaloperans och Nationalbalettens säsong 2025–2026 bjuder på en fascinerande blandning av klassiska verk och moderna tolkningar. Publiken kan se fram emot allt från romantisk balett till nyskapande operor och pulserande streetdance.

Hösten inleds med en ny version av balettklassikern Giselle, där handlingen flyttas till 1950-talets Italien. Samtidigt får Humperdincks älskade opera Hans och Greta en ny finskspråkig tolkning.

Våren bjuder på premiären av Morgonstjärnan, en opera baserad på Karl Ove Knausgårds roman, med musik av Sebastian Fagerlund. Dessutom sätts Festen, Mark-Anthony Turnages opera baserad på Thomas Vinterbergs film, upp för första gången i Finland. En gripande ver-

sion av Bartóks Hertigen Blåskäggs borg utforskar demensens påverkan på en relation.

Baletten får en modern twist med Pulse, en föreställning där tre koreografer blandar streetdance och nutida dans. Säsongen avslutas med en dubbelpremiär: Sibelius symfoniska dikt Luonnotar och Tjajkovskijs opera Iolanta, som berättar historien om en blind prinsessa.

Utöver premiärerna återvänder publiksuccéer som CircOpera, Elektra, Tosca, Nötknäpparen och Rättkungen och Don Quijote till repertoaren. Nationaloperans orkester fortsätter även sin konsertserie på Musikhuset, där en av höjdpunkterna blir en jubileumskonsert för operakören, som firar 80 år.

Säsongen erbjuder något för alla – från operaälskare till dansentusiaster och nyfikna besökare.

HÄLSA

Mammors motion under graviditet kan minska barns risk för astma, enligt en ny finländsk studie

En ny studie visar att gravida kvinnor som rör på sig regelbundet kan minska risken för astma hos sina barn avsevärt.

Forskningen, publicerad i Medicine Journal, analyserade data från en prospektiv födelsekohort och fann att kvinnor som var fysiskt aktiva minst tre gånger i veckan under graviditeten fick barn med nästan 50 % lägre risk för astma jämfört med de som rörde på sig mer sällan.

Studiens viktigaste resultat

Mängden motion spelar roll: De mest skyddande effekterna sågs hos mammor som tränade minst tre gånger i veckan.

Oberoende av andra faktorer: Sänkt astmarisk hos barnen kvarstod även efter justering för mammans hälsa, miljöfaktorer och livsstil.

Potentiella långsiktiga fördelar: Förbättrad lungutveckling hos fostret kan vara en bidragande orsak.

Varför är detta viktigt?

Astma är en av de vanligaste kroniska barnsjukdomarna, men det finns få förebyggande strategier. Denna studie belyser en enkel och kostnadseffektiv livsstilsåtgärd – regelbunden motion under graviditeten – som kan minska risken för astma hos barn.

”Våra resultat tyder på att uppmuntran till fysisk aktivitet under graviditeten kan vara ett enkelt sätt att förbättra barns andningshälsa,” säger huvudförfattaren Emma-Reetta Musakka från University of Eastern Finland.

Experternas reaktioner

Medförfattaren Leea Keski-Nisula kommenterar:

”Vi har länge vetat att motion under graviditet gynnar både mor och barn, men denna studie ger starka belegg för att det också kan skydda mot astma. Måttliga aktiviteter som promenader, simning eller gravidyoga kan göra stor skillnad.”

Råd till blivande mammor

Studien stöder följande rekommendationer:

Minst tre träningspass i veckan (t.ex. snabb promenad, simning eller lätt aerobics).

Konsultera en läkare eller barnmorska innan du börjar med ny träning under graviditeten.

Framtida forskning

Ytterligare studier behövs för att

fastställa:

Optimal träningsmängd och typ för bästa effekt.

Biologiska mekanismer (t.ex. hur motion påverkar fostrets immunförsvar eller lungutveckling).

Denna studie stärker bevisen för att gravida kvinnors livsstil har långvariga hälsoeffekter på barnen. Att uppmuntra säker och regelbunden motion under graviditeten kan vara en nyckelstrategi för att minska astma hos barn.

Den fullständiga studien finns öppen tillgänglig i Medicine Journal: DOI: 10.1016/j.medj.2024.09.003

NYHETER

VASA

Cykelglädje i Vasa! Stor cykeldag med kändisprofil kickstartar cykelsäsongen

Cykelglädje i Vasa! Stor Cykeldag med Kändisprofil kickstartar en Hela Sommaren av cykelläventyr!

Sätt fart på helgen och gör dig redo för en sommar fylld av cykelglädje! På lördag den 3 maj bjuder Vasa in till en sprudlande Cykeldag för hela familjen på torget, klockan 10–15. Dagens höjdpunkt? Ingen mindre än den cykelentusiastiske konferencieren och redaktören Mikko ”Peltsi” Peltola, som tar med Vasaborna på en inspirerande gemensam cykeltur!

Kände tv-profilen Mikko ”Peltsi” Peltola, vars passion för cykling är välkänd, kommer till Vasa torg för att sprida utflyktsstämning och dela med sig av sina bästa cykel-tips. Här får du chansen att slå dig ner med Peltsi över en rykande kopp sotpanna-kaffe och utbyta tankar om allt som rör sig på två hjul. Klockan 11 och 12 intar han scenen för att bjuda på sina bästa tips och underhållande berättelser från sina egna cykelläventyr.

Dagens huvudmål är att inspirera alla Vasabor att upptäcka glädjen i cykling och på så vis njuta mer av sin vackra hemstad och den friska utomhusluften. Evenemanget är ett perfekt tillfälle att damma av cykeln från vinterförvaringen, ge den en välbehövlig vårservice och tanka inspiration inför säsongens alla cykelturer.

Temat för dagen är ”Få cykeln i skick”, och på torget erbjuds en unik möjlighet att få en kostnadsfri genomgång av din cykels kondition. Under ledning av experter kan du även utföra mindre serviceåtgärder direkt på plats, så att din trogna följeslagare är redo för alla äventyr.

Följ med på en cykeltur

Miss inte chansen att ta med din egen cykel till evenemanget! Klockan 13.15 startar nämligen en gemensam och guidad cykeltur från torget, ledd av ingen mindre än Peltsi själv. Alla är varmt välkomna att delta i denna cirka fem kilometer långa och timmeslånga tur i lugnt tempo, där alla kan hänga med. Under färden görs stopp för prat och fotografering, vilket ger en extra social dimension till upplevelsen.

Cykelturen slingrar sig fram längs Vasas vackra strandlandskap och ger ett fantastiskt tillfälle att uppleva staden från ett helt nytt perspektiv. Rutten är inte helt spikad i förväg – du har nämligen chansen att påverka den genom en omröstning på Vasa stads Instagramkonto innan evenemanget!

Aktiviteter för alla åldrar och smaker!

Torget kommer att vibrera av roliga aktiviteter för hela familjen, oavsett om man är en färdare eller föredrar lugnare sysselsättningar. Mera info: vaasa.fi

MALAX

Motionskampanj i Malax – chans att vinna samtidigt som du rör på dig!

Malax kommun upp-muntrar alla invånare att röra på sig under våren genom den populära kampanjen ”I form för livet”. Denna årliga motionskampanj pågår nu fram till den 10 juni 2025, och alla är välkomna att delta – oavsett ålder eller tränings-nivå.

För att vara med i utlottningen av fina priser behöver du motionera minst 40 gånger under kampanjperioden, med varje pass på minst 30 minuter. All form av rörelse räknas – från promenader, löpning och cykling till gymträning och vardagsmotion som trädgårdsarbete eller städning.

Så här deltar du:

Hämta ett motionskort – Finns i alla lokala mataffärer eller kan skrivas ut hemifrån.

Registrera din aktivitet – För

varje 30 minuters motion kryssar du i ett ruta på kortet.

Lämna in kortet – Under perioden 3–10 juni kan du lämna ditt ifyllda kort i lådorna på Yttermalax bibliotek, S-Market, Stenco, K-Market Sandström eller Bergö Ahl. Du kan också skicka det via e-post till fritid@malax.fi.

Vinnarna utlottas

Bland alla deltagare dras en lycklig vinnare fram som får ett presentkort värt 100 euro. Dessutom delas 20 småvinster ut.

– Det här är ett utmärkt tillfälle att kombinera hälsa och gemenskap, säger kampanjans arrangörer. Så var med och rör på dig – för din egen hälsas skull och för chansen att vinna!

Mer information finns på Malax kommuns hemsida eller via fritidsförvaltningen.

NYHETER

KÖRKORT

Ny lag: Körkortsintyg måste nu hämtas hos privatläkare

Från och med 1 april 2025 kan invånare i Österbotten inte längre boka tid för körkortsintyg hos sin lokala hälsocentral.

Enligt en ny lag måste dessa utlåtanden nu skaffas via privata vårdtjänsteleverantörer, det vill säga privatläkare eller privata läkarstationer.

Om detta är ändamålsenligt kan man fråga sig. För friska seniore har det knapast så stor betydelse, men en mångsjuk pensionär med en begynnande minnussjukdom - skulle det inte vara bättre att den läkare som känner honom bäst, egeläkare på hälsocentralen, skulle skriva intyg för körkort eftersom hen känner personen bäst. Men beslutet syftar till att frigöra läkartider inom primärvården, så att läkarna där kan sköta sjuka i stället för att skriva intyg.

– Det här innebär att fler tider blir tillgängliga för patienter som behöver akut eller planerad vård, säger Sofia Svartsjö, verksamhetsområdesdirektör för Österbottens välfärdsområde.

Undantaget gäller för vissa yrkesutbildningar där körkort är en förutsättning, till exempel lastbils- och bussutbildningar. Dessa elever kan istället vända sig till studerandehälsovården.

Tider som bokats före 1 april gäller fortfarande. För framtiden måste alla som behöver ett läkarintyg för körkort kontakta en privilläare.

Lagändringen gäller inte speciellsjukvården, varför läkare på centralsjukhuset kan bedöma patienternas körförmåga då detta är motiverat. Speciellt kan detta bli aktuellt till exempel inom neurologi.

MEDIEVÄRLDEN

Ilkka och Kaleva går samman – lokaltidningarna finns kvar, men ägarförhållandena förändras

Två stora finska tidningskoncerner, Ilkka-Yhtymä i Vasa och Seinäjoki och Kaleva, med säte i Uleåborg, går samman.

Det nya bolaget kommer att fortsätta att ge ut båda tidningarna, och deras innehåll kommer att förbli oberoende. Också Vasa tidning och Ilkka's övriga lokaltidningar, såsom Jurvan Sanomat och Suupohjan Sanomat, behåller sina nuvarande publikationer.

I och med fusionen kommer Ilkka att förbli minoritetsägare i den nya koncernen och äga cirka en tredjedel av bolaget. Aktiemajoriteten överförs till ägarna i Uleåborgsregionen. De ansvariga för tidningarna betonar att syftet med sammanslag-

ningen är att erbjuda läsarna ett innehåll av ännu högre kvalitet och mer omfattande medietjänster för företagskunder.

Allmän tendens: koncentration och ägarförändringar

Fusionsrörelsen är en del av en större trend i den finländska tidningsvärlden, där aktörerna koncentreras och ägandet förändras. En liknande utveckling sågs för ett år sedan när den svenskspråkiga Vasabladet övergick i svenska Bonnier News ägo. Då verkade det som om tidningens fortsättning i Vasa skulle fortsätta, men nu har en del av det redaktionella arbetet flyttats till Sundsvall och personalneddragningar är i gång.

Förändringarna väcker känslor, särskilt när lokaltidningar överförs till ägare utanför kommu-

nen. Flytten av de ekonomiska inkomsterna till andra platser och tidningarnas eventuella ekonomiska problem kan ge upphov till oro över hur starkt de nya ägarna är engagerade i lokalsamhället.

Hopp om det nya – tidningen Vasa-Österbotten föds

Lyckligtvis har det nyligen dykt upp en ny aktör inom mediefältet i Vasa: nättidningen Vasa-Pohjanmaa. Den erbjuder en alternativ finsk röst i området, även om den än så länge publiceras digitalt.

Fusioner och ägarskiftet innebär både möjligheter och utmaningar. Ur läsarnas synvinkel är det viktigaste att lokaltidningarna håller hög kvalitet och är aktuell – oavsett vem som äger dem.

NYHETER

WÄRTSILÄ

Wärtsilä stärker Finlands gröna framtid med två stora bioLNG-anläggningar, varav den ena ligger i Nurmo

WÄRTSILÄ har valts till leverantör av produktionssystem för bio-LNG till två revolutionerande biogasprojekt. Anläggningarna som St1 Biokraft och Valios samföretag Suomen Lantakaasu Oy utvecklar kommer att omvandla jordbruksavfall till 25 ton rent biobränsle per dag, vilket är tillräckligt för att driva hundratals miljövänliga lastbilar och minska mejeriernas koldioxidavtryck.

Från jordbruksavfall till framtidens bränsle

Nurmo- och Kiuruvesi-verksamhetsställen (planeras till 2026): □□ Omvandla gödsel och matavfall till förnybart bioLNG-bränsle □ Produce rar luktfri biogödsel för lokala bönder (sluter näringscykeln) □ Möjliggör biogaseldad trafik i hela Finland □ Minska utsläppen från mjölkproduktionen genom att ta itu med koldioxidutsläppen från både jordbruk och transporter

”Det här partnerskapet kombinerar vår biogasexpertis med Finlands starkaste aktörer inom hållbart jordbruk”, säger Magnus Folkelid, Vice President, Biogas Sales, Wärtsilä. ”Varje fabrik är en bygsten för

utfasning av fossila bränslen, transport och jordbruk.”

Varför är detta viktigt?

Dubbel effekt: Minskar metanutsläpp från gödsel och ersätter diesel i lastbilar

Beprövad teknologi: Wärtsiläs system är redan i framgångsrik drift i Skandinavien

Komplett lösning: Inklusive 300 m³ lagringstankar och exportstationer

Lokala fördelar: Partnerskap inom cirkulär ekonomi med finländska jordbrukare

”De här anläggningarna är utgångspunkten för Finlands nationella biogasnät”, säger Leena Helminen, verkställande direktör för Suomen Lantakaasu. ”Wärtsiläs erfarenhet säkerställer att vi producerar tillförlitliga och storskaliga gröna bränslen.” I och med byggstarten närmar sig Finland sitt mål om klimatneutralitet 2035 – en lastbilslast med rent bränsle i taget.

Bildtext: Wärtsilä Gas Solutions kommer att leverera och installera lösningar för produktion av bio-LNG till två stora biogasprojekt i Finland. © Wärtsilä Gas Solutions

KOMMUNALVALET

Kommunförbundet: Rekordmånga kvinnor valda i kommunvalet – Södra Österbotten hamnade sist

Vårens 2025 kommunval skrev historia: fler kvinnor än någonsin tidigare valdes in i fullmäktige. I hela landet utgjorde kvinnorna 44,9 % av de valda representanterna – en ökning med nästan 5 procentenheter jämfört med 2021.

– Det här är en historisk förändring, säger Marianne Pekola-Sjöblom, forskningschef vid Kommunförbundet, med glädje.

Nyland och Kanta-Häme i ledningen, Södra Österbotten sist

Könsfördelningen varierade dock kraftigt mellan olika regioner. Flest kvinnor valdes i Nyland (52,8 %) och Kanta-Häme (52,1 %), medan Kajanaland (38,7 %) och Södra Österbotten (33,5 %) hamnade långt efter genomsnittet.

Särskilt anmärkningsvärt är att kvinnor nu utgör majoriteten i fullmäktige i 67 kommuner – år 2021 var detta bara fallet i 29 kommuner. Karlö har mest kvinnodominerat fullmäktige (73,3 %), medan Utsjoki har lägst andel (endast 6,7 % kvinnor).

Storstäder mer kvinnovänliga, landsbygden efter

Enligt Pekola-Sjöblom påverkar kommunens storlek och geografiska läge könsfördelningen avsevärt. I större städer är andelen kvinnor högre, med-

an små och glesbefolkade kommuner fortfarande dominerats av män.

I tio kommuner var kvinnornas andel under 25 %:

Utsjoki (6,7 %)

Evijärvi (17,6 %)

Perho (17,6 %)

Luhanka (20,0 %)

De Gröna favoriter bland kvinnor, Sannfinländarna sist

Partis varierade kvinnornas representation markant:

De Gröna har 79,4 % kvinnor i fullmäktige – klart mest

Sannfinländarna har bara 25,4 % – minst, trots en liten ökning

SDP och Vänsterförbundet passerade 50 %-strecket

Samlingspartiet ökade kvinnorepresentationen måttligt

Endast NU såg en minskning (31,6 %, -5,1 %)

Vad säger förändringen?

Utvecklingen visar en samhällsförändring där fler kvinnor engagerar sig i politiken. Men skillnaderna mellan regioner och partier påminner om att jämställdheten fortfarande är ett arbete under utveckling – särskilt på landsbygden och inom vissa partier.

”Det här är ett steg i rätt riktning, men det återstår fortfarande arbete”, konstaterar Pekola-Sjöblom.

VECKANS KONSTUPPLEVELSE

Robert Wilhelm Ekman - Italian Flower-Girl (1845)

EVENEMANG

TIKANOJA

Utställningen som täcker den mäterliga natur- och porträttfotografen Eero Järnefelts (1863–1937) hela karriär visas fram till 25.5.2025 på Tikanojas konstmuseum – så det finns fortfarande gott om tid.

Järnefelt har anknytning till Vasa i och med att hans far Alexander var landshövding i Vasa län 1888–1894. Alexander bodde på Strandgatan och familjen hyrde Tottesunds gård i Maxmo sommarna 1891–1892. Eero Järnefelts syster Aino gifte sig där med Jean Sibelius.

Utställningens kurator är Ateneums intendent Timo Huusko och utställningen på Tikaoja konstmuseum har producerats av Konstmuseet Ateneum / Finlands Nationalgalleri i samarbete med Vasa museer.

LILLA TEATERN, HELSINGFORS

Musikalen Katrina
Ifall man inte hann se denna banbrytande musikal på Wasa Teater så går det bra att resa till Helsingfors och se den där:
Föreställningar:

25.4 kl 18.30

26.4 kl 18.30

29.4 kl 18.30

30.4 kl 18.30

2.5 kl 18.30

3.5 kl 18.30

”Den unga Katrina lockas av kärleken att flytta från Österbotten till Åland för att bli sjömanshustru. Trots att hon blir lämnad ensam, lyckas hon gång på gång med ren viljekraft kliva över och besegra varje hinder som ödet ställer i hennes väg”.

<https://hkt.fi/esitykset/katrina/>

ATENEUM

När Ateneum öppnar dör-

rarna till utställningen Gränsöverskridarna den 7 mars 2025, bjuds besökarna in till en fascinerande resa genom tid och rum. För första gången samlas verk av de modiga kvinnor som, trots sin tids begränsningar, korsade geografiska och sociala gränser för att skapa konst.

Bland de framträdande namnen finns två konstnärer från Vasa – den djärva landskapsmålaren **Fanny Churberg** och den skickliga porträtt- och genremålaren **Alexandra Frosterus-Sältin**.

STUNDARS

17.4.25

Påskpromenad i museibyn
Stundars museiområde: en guidad påskpromenad bland stugorna på torsdagarna i april, kl. 13 på svenska, kl. 14 på finska, samt kl. 15 på engelska.
www.stundars.fi

STUNDARS

24.4.25 kl 18

Gården vi ärvde

Föreläsning:

Den österbottniska gårdens byggnader och historia
Ruusa Viljanen Rossi (arkitekt/byggnadsantikvarie)
Ruusa Viljanen Rossi föreläser om den österbottniska byggnadskulturen och dess ursprung. Varför ser våra gårdar ut som de gör? Hur har de utvecklats och vilka byggnader fanns traditionellt på en gård?

Avgift 10 € (inkl. kaffeservering)
Anmälan senast 22.4 på <https://forms.office.com/e/fTk-Tc8zQ0G> eller till tfn 044 7635277
www.stundars.fi

Vaasa-Vasa Baroque

Su / Sö 27.4 klo / kl. 17.00

Stadshusets festsal

Händel ja Roman Lontoossa –
Händel möter Roman i London
Kajsa Dahlbäck, sopraano / sopran

Drottningholms barockensemble (SWE)
<https://vaasabaroque.com/>

VASA KÖRFESTIVAL XXXI

22-24.5.2025

Vasa Körfestival är ett inter-

nationellt storevenemang för körmusik. Sångarsångens glada och sociala avslutningsfest är öppen för alla körer.

STUNDARS

1.5.25 kl 12

Förstamaj på Stundars

Stundars firar vårens antågande med en förstamajfest på torsdagen kl. 12–15.

Musikprogram utanför restaurang Hemmer, med sång och olika stilars orkestrar.

Kl. 12:30 Solf blåsorkester

Kl. 13:15 Wasa Gospel

Kl. 14:00 Johanna Lönngren och Prova på folkmusik

www.stundars.fi

MUSIKFESTSPELEN I ILMOLA (ILMAJOKI)

”STORA OFREDEN 1713-1721”

6-15.6.2025

”Denna mäktiga och aktuella opera tar hatets år och våra förfäders öden tillbaka till Kyrö älvs stränder.

Big Wrath är en skakande och närande berättelse om familjeband, moderskärlek, uthållighet och kraften i samarbete under en tid, när Rysslands brutala anfallskrig mot Finland brände ner Österbotten till svart jord.”
www.musiikkijuhlat.fi

AMOS REX Helsingfors

12.6.25

GRATIS inträde hela Helsingfors-dagen
www.amorex.fi

NÄRPES TEATER

”Maskinisterna”, en pjäs om Bröderna Wickström och deras motorfabrik. med manus och regi av Erik Kiviniemi.

Urpremiär 28.6.25 klo 19

Andra föreställningar:

1.7 kl 19

3.7. kl 19

7.7. kl 19

8.7. klo 19

10.7 kl 19

13.7. kl 17

15.7. kl 19

16.7. kl 19

17.7. kl 19

19.7. kl 19

KASKÖ MUSIKSOMMAR

9-12.7.25

Festival för klassisk musik i

Finlands minsta stad.

”Havets närhet, Kaskö stads historia, tvåspråkigheten, den vackra trähusmiljön”

Konstnärliga ledare Anna-mari och Samuli Peltonen

LOCHTEÅ KYRKOMUSIKFESTSPEL

22-27.7.25

Kyrkomusik från tusenåriga traditioner

www.kirkkomusiikkijuhlat.fi

MUSIKFESTSPELEN KORS-HOLM

23.7.–30.7.2025

Över hundra artister från hela världen samlas i slutet av juli för en vecka fylld av musik och gemenskap.

I år firar Korsholmans musikfestival sitt 43:e år med ett brett och mångsidigt program med temat ”Broar” och undertemat ”Resa tillsammans”.

Festivalen erbjuder allt från klassisk musik och tango till folkmusik, barnkonserter och – för allra första gången – balkansmusik

RITZ

25.7.25 kl 19

MARI PALO – TANGO

En av Finlands mest eftertraktade sopraner dyker ner i tangos värld.

Korsholm Music Festival

VASA STADSHUS

27.7.25

CONCERT ROYAL

Amélie goes to Belgrad and friends

Korsholm Music Festival

VAAASA FESTIVAL

31.7 – 2.8.2025

Vaasan sisäsätama

K18

<https://vaasafestival.fi/>

KONSTENS NATT

14.8.2025

”Jag hoppas att vi ses igen på Konstens natt nästa år”

<https://www.vaasa.fi/koe-ja-nae/kulttuuria-vaasassa-ja-seudulla/taiteiden-yo/>

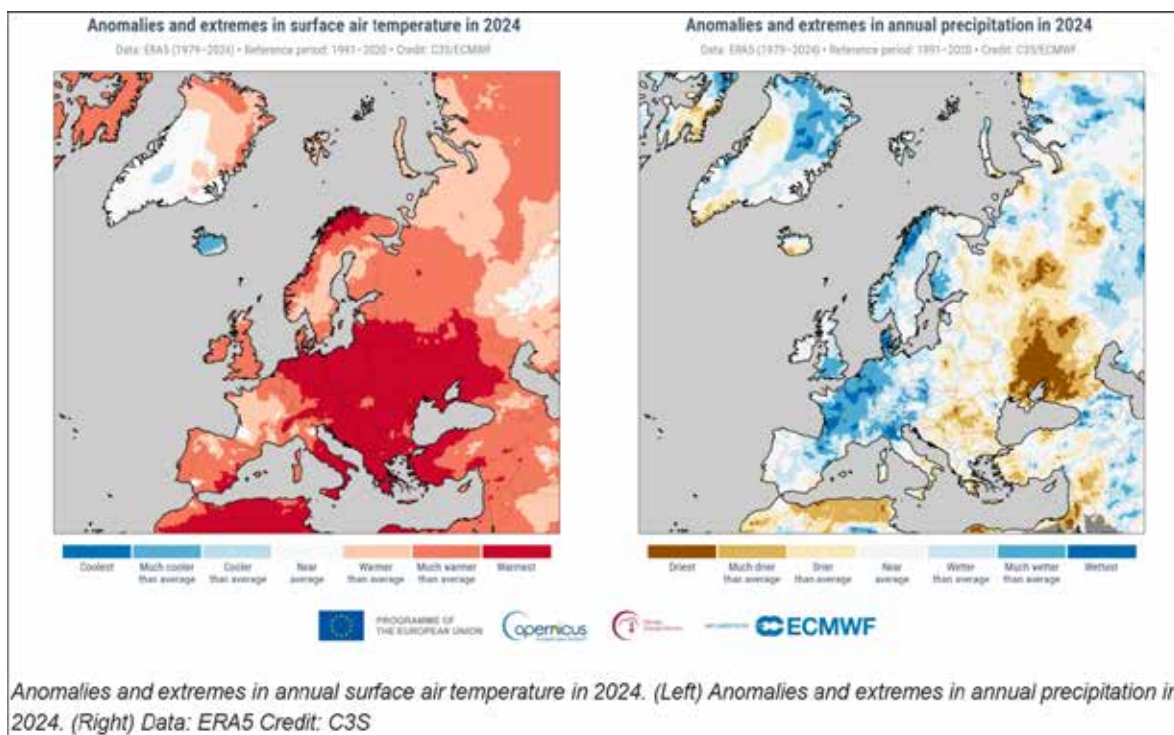
AMOS REX Helsingfors

14.8.25

GRATIS inträde kl 18-23 under

KLIMATFÖRÄNDRINGEN

Copernicus: Europas klimat i kris. Rekordvärme, översvämningar och en skarp öst-väst-klyfta under hetaste året någonsin

Europa värms upp snabbare än någon annan kontinent, och konsekvenserna blir allt tydligare.

Enligt den nya rapporten European State of the Climate 2024 (ESOTC 2024), publicerad av Copernicus Climate Change Service (C3S) och Världsmeteorologiska organisationen (WMO), var 2024 det varmaste året någonsin i Europa – präglad av extrema väderfenomen, förödande översvämningar och en markant klimatklyfta mellan öst och väst.

En kontinent under press

Rekordhög temperatur slog till i centrala, östra och sydöstra Europa, medan västra delen av kontinenten drabbades av ovanligt kraftiga regn och översvämningar. Rapporten visar en dramatisk kontrast: östra Europa

led av torka och extrem värme, medan västra Europa upplevde ett av de våtaste åren sedan 1950.

Översvämningarna var omfattande och drabbade uppskattningsvis 413 000 människor, med minst 335 dödsoffer. Nästan en tredjedel av Europas flodnät överskred höga översvämningströsklar – den mest utbredda översvämningen sedan 2013. Samtidigt nådde varmestressen alarmerande nivåer, med 60 % av kontinenten upplevde fler dagar med ”stark varmestress” än genomsnittet.

Nyckelfynd från rapporten

- Temperatur: 2024 var Europas hetaste år, med nya årsrekord i nästan halva kontinenten.
- Havstemperaturer: Europas vatten var 0,7°C varmare än genomsnittet, med Medelhavet 1,2°C över normalt – båda rekordhög.

- Nederbörd & översvämningar: Västra Europa hade ett av sina våtaste år, med kraftiga stormar och katastrofala översvämningar.

- Glaciärer & issmältning: Skandinavien och Svalbard såg sin största dokumenterade massförlust av glaciärer någonsin.

- Skogsbränder: I Portugal brann 110 000 hektar på bara en vecka – 25 % av Europas totala brända yta för året.

- Förnybar energi: En ljuspunkt – 45 % av Europas el kom från förnybara källor, ett nytt rekord.

Ett varningens rop: Anpassning behövs nu

Florence Rabier, generaldirektör för Europeiska centret för medellångsiktig väderprognos (ECMWF), betonade behovet av anpassning: ”Varmestress ökar, och översvämningar blir vanligare. Med att 51 % av Europas städer nu har klimatan-

passningsplaner är vår data avgörande för välgrundade beslut.”

Celeste Saulo, generalsekreterare för WMO, varnade: ”Europa värms upp snabbare än någon annan kontinent. Varje bråkdel av en grad spelar roll, och anpassning är inte längre valfritt – det är ett måste.”

Vad händer nu?

Rapporten understryker behovet av akuta åtgärder – från att stärka tidiga varningssystem till att snabba på övergången till grön energi. Som Carlo Buontempo, chef för C3S, påpekade: ”2024 var ett extremår med rekordvärme, förödande översvämningar och smältande glaciärer. Att förstå dessa förändringar är avgörande för att förbereda oss inför framtiden.”

Med Europas klimat i snabb förändring är budskapet tydligt: tiden att handla är nu.

— Copernicus Climate Change Service & Världsmeteorologiska organisationen (WMO)

ASTRONOMI

Komet C/2025 F2 (SWAN): En flyktig besökare pryder himlen

En nyligen upptäckt komet, C/2025 F2 (SWAN), gör just nu sin närvaro märkbar på himlen och bjuder på en himmelsk upplevelse för stjärnskådare.

Kometen, officiellt betecknad den 8 april 2025, upptäcktes först i slutet av mars med hjälp av SWAN-instrumentet (Solar Wind Anisotropies) ombord på solteleskopet SOHO (Solar and Heliospheric Observatory). Detta förklarar "SWAN" i dess namn.

Synlighet i Finland:

För observatörer i Finland är fönstret för att se komet SWAN relativt kort. Just nu, i mitten av april, är kometen synlig på den tidiga morgonhimlen, lågt mot den nordöstra horisonten före gryningen. När kometen närmar sig sin närmaste punkt till solen (perihelium) den 1 maj, kommer dess synlighet från norra

halvklotet, inklusive Finland, att bli mindre gynnsam. Den kommer att övergå till kvällshimlen mot nordväst men kommer att befinna sig allt lägre och påverkas mer av skymningen. Efter den första veckan i maj kommer kometen sannolikt att försvinna från synfältet för observatörer på norra halvklotet.

När kommer den att vara som ljusstarkast?

Komet C/2025 F2 (SWAN) förväntas nå sin maximala ljusstyrka runt sitt perihelium den 1 maj 2025. Uppskattningar tyder på att den kan nå en magnitud på cirka 4 till 5. Vid denna ljusstyrka kan den bli synlig för blotta ögat under mörk himmel, långt från stadens ljus. Dess låga position vid horisonten under denna tid, särskilt för nordliga observatörer, kommer dock att göra den till ett utmanande mål.

Aktuell ljusstyrka och hur man ser den nu:

I mitten av april 2025 rapporteras kometen ha en mag-

nitud på cirka 8 till 9. Detta innebär att den för närvarande är för ljussvag för att ses med blotta ögat. För att observera den nu från Finland behöver du kikare (helst med en objektivdiameter på 60-70 mm) eller ett litet teleskop.

Tips för observation:

- Hitta en mörk plats: Långt från stadens ljus kommer att avsevärt förbättra dina chanser att upptäcka den svaga kometen.
- Titta mot nordost före gryningen: Under de närmaste dagarna, sök lågt över den nordöstra horisonten före soluppgången.
- Använd kikare eller ett teleskop: Dessa optiska hjälpmedel är nödvändiga för att se kometen vid dess nuvarande ljusstyrka.
- Ha tålamod: Det kan ta lite tid att lokalisera kometen, som kommer att synas som en suddig ljusfläck.
- Följ dess rörelse: Kometen rör sig för närvarande genom stjärnbilden Pegasus och kommer in i Andromeda runt den 13 april.

Stjärnkartor eller astronomiappar kan hjälpa dig att hitta dess exakta position.

Vad man kan förvänta sig:

Komet C/2025 F2 (SWAN) har en grönaktig nyans, vilket är karakteristiskt för närvaron av diatomära kolmolekyler som avger grönt ljus när de belyses av solen. Långexponerade fotografier avslöjar en svag svans som sträcker sig från kometen.

Ett tillfälle som kommer en gång i livet:

Komet SWAN har en lång omloppstid på cirka 1,4 miljoner år, vilket innebär att detta är ett sällsynt tillfälle att observera denna himmelska besökare. Även om dess synlighet från Finland är begränsad, kan hängivna stjärnskådare med rätt utrustning kanske få en glimt av denna flyktiga skönhet innan den försvinner från den norra himlen. Ta vara på de närmaste veckorna om du vill observera komet C/2025 F2 (SWAN)!

Bild: AI-genererad illustration

HÄLSA

THL: Nikotinpåsarnas användning ökar drastiskt bland unga män – var fjärde man under 40 använder dem

Nikotinpåsar har blivit extremt populära bland arbetsföra män och kvinnor.

Enligt den senaste Hälsa Finland-undersökningen använder hela 24 % av männen under 40 år nikotinpåsar regelbundet eller tillfälligt. Den ökande användningen hotar målet i tobakslagen, som säger att mindre än 5 % av vuxna ska använda tobaks- och nikotinprodukter dagligen fram till 2030.

Unga män driver ökningen

- Användningen bland män fördubblades mellan 2022 och 2024: 8 % → 16 % (20–64 år).
- Bland män under 40 ökade användningen från 13 % till 24 % – nästan var fjärde man.

- Dagliga användare ökade bland män från 3 % till 8 % och bland kvinnor från 1 % till 2 %.

Expert Otto Ruokolainen (THL) betonar att tillväxten har varit snabb när nya produkter har kommit ut på marknaden:

”Nikotinpåsar har blivit vanligare, särskilt bland yngre åldersgrupper, och är redan den mest populära nikotinprodukten bland universitetsstuderande. Detta kräver brådskande strängare regleringar.”

Målen i tobakslagen i fara – snus minskar, men påsar tar över

Även om traditionell rökning och snusanvändning inte har ökat har nikotinpåsarna lett till att fler män använder någon form av nikotinprodukt. Bland kvinnor har den totala

användningen inte förändrats, men påsarna har blivit populära även i denna grupp.

Expert Hanna Ollila (THL) påpekar:

”Påsarna har spridits till grupper där rökning tidigare varit ovanligt. Dessutom har kvinnor, som tidigare knappt använde snus, börjat använda dessa produkter. Detta gör det svårare att uppnå målen om en tobaksfri generation.”

Vilka åtgärder kan bromsa trenden?

THL:s experter föreslår följande åtgärder för att begränsa spridningen av nikotinpåsar:

- Högre skatter – prishöjningar minskar användningen, särskilt bland unga.
- Begränsningar av nikotinhalt – lägre beroendeframkallande styrka.
- Förbud mot smaktillsat-

ser – söta smaker gör produkterna mer lockande.

- Höjd åldersgräns – förhindrar användning bland minderåriga.

Undersökningen baseras på en omfattande enkät

Resultaten bygger på Hälsa Finland-undersökningen, där över 61 600 slumpmässigt utvalda vuxna deltog. Svarsfrekvensen var 44 %, och data samlades in mellan september 2024 och mars 2025.

Nikotinpåsar har förändrat nikotinanvändningen i Finland. Medan traditionell tobak och snus inte längre ökar lockar påsar nya användare – särskilt unga vuxna. Utan strängare regleringar kan målen i tobakslagen bli svåra att uppnå.

Bild: Wikimedia Commons. Jakubdrastich2, Creative Commons Attribution-Share Alike 4.0

KONST

Eemu Myntti, färggrann konstnär från Vasa

Eemil Aleksander Myntti, född 27 november 1890 i Vasa, död 29 augusti 1943 i Helsingfors, var en finländsk expressionistisk konstnär. I hans verk var färg inte bara ett visuellt element, utan fungerade som ett sätt att uttrycka sig själv, förmedla känslomässiga och själsliga världar. Mynts hantering av färg var djärv och öppensinnad, vilket gjorde honom till en exceptionell mästare på färg för sin tid.

Eemu Myntti föddes i en förmögen familj där hans far Juho Myntti arbetade som industriman. Hans tidiga år var dock inte helt okomplicerade. Myntti hoppade av skolan efter att ha misslyckats med studentskrivningarna, och år 1910 fattade han ett djärvt beslut att ägna sig åt konst. Han studerade till en början för Arthur Heickell, men snart förde vägen honom till Paris, konstens Mecka, där han fördjupade sig i kubismen. Resan genomfördes med stöd av Frithiof Tikanoja, och denna period blev en vändpunkt i Mynts konstnärskap.

Även om Myntti var influerad av franska mästare som Cézanne och van Gogh, formade han dem till sin egen unika stil. Hans konst återspeglade Cézannes precision och van Goghs färgmättnad, men Myntti förde också med sig sin egen djupa och symboliska vision till sina verk. Idealen hos tidigare mästare som Giotto var viktiga för honom, och detta manifesterade sig i hans arbete som en strävan efter en hög nivå av konstnärligt uttryck.

1920-talet var höjdpunkten i

Mynts konstnärskap. Han tillhörde kulturella kretsar och stod i nära kontakt med författarna och poeterna i gruppen Eldbärarna. I sällskap med dessa konstnärsvänner fann han inspiration och en gemensam passion för kreativa uttryck. Även om Myntti tillbringade största delen av sin karriär borta från sina konstnärskollegor i sitt hemland, hade han ändå kontakter med både inhemska och utländska konstnärer, vilket berikade hans konstvärld.

Mynts verk ställdes ut för första gången 1916 och hans målningsstil utvecklades, särskilt inom porträttmåleriet. Hans porträtt av män var starka, nästan skulpturala, där varje drag var noggrant genomtänkt och samtidigt självfullt. Kvinnoporträtt å andra sidan kombinerade poetisk symbolik och arkitektonisk kreativitet, vilket gjorde dem särskilt fascinerande.

I Mynts verk väckte färgerna alltid starka känslor. Han använde både olja och akvarell skickligt och hans verk var mångsidiga både till ämne och teknik. Särskilt de ljusa och fräscha färgerna i Lappland fick ett nytt slags uttryck av honom, vilket återspeglade hans egen djupa koppling till naturen och färgerna. Mynts

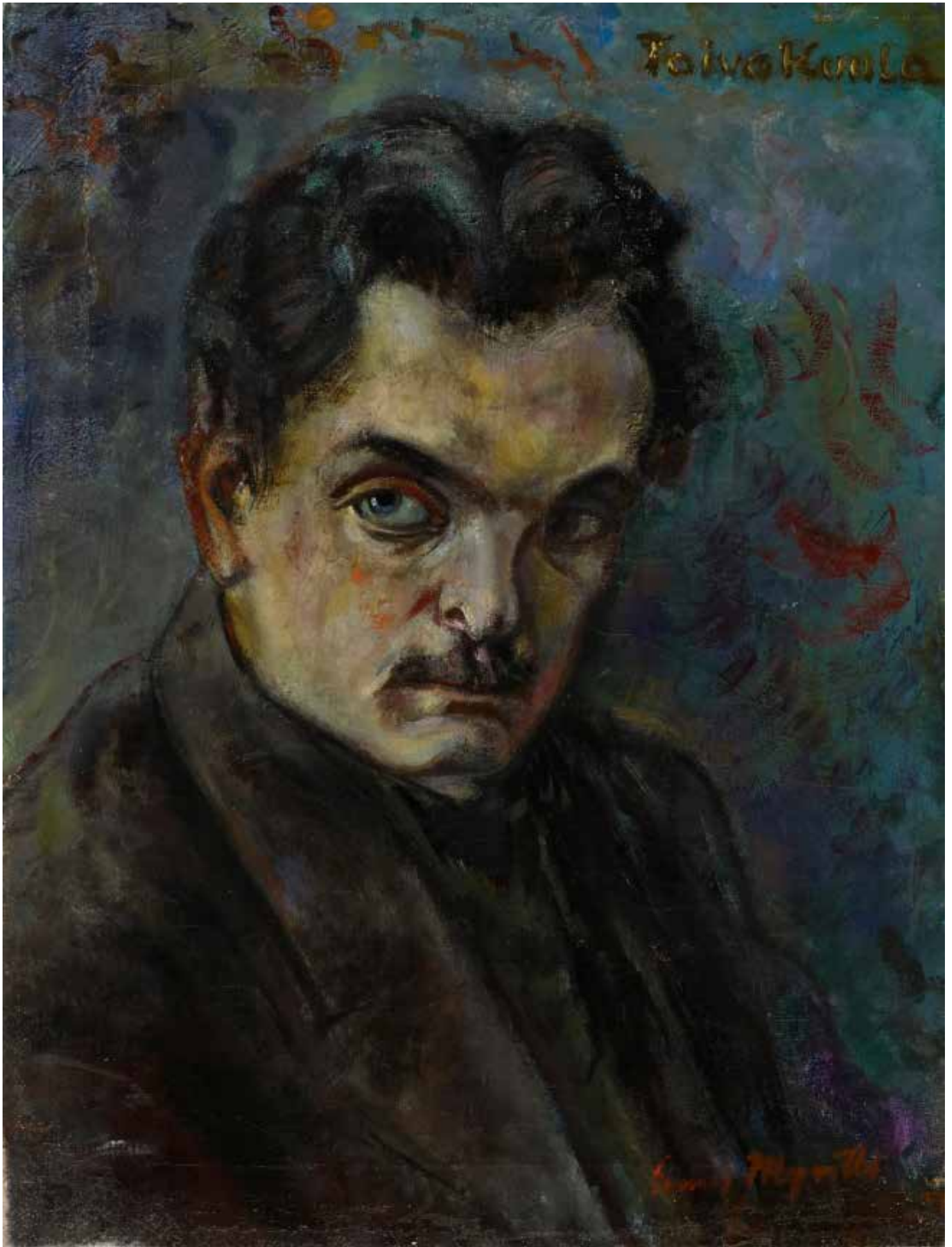
Emmu Myntti, självporträtt 1931

målningar presenterade inte bara färgstarka och självfulla sätt att sina motiv, utan de gav betraktaren något nytt, fräscht och levande – som en alpsol som lyser upp och fräschar upp.

Eemu Myntti lämnade ett outplånligt avtryck på den finländska konsten. Hans djärva,

Maija, 1938

Toivo Kuulas porträtt 1937
Bilder: Nationalgalleriet

Bertel Gripenberg, 1909

Ungdom

Vår tid är en tid af kamp och strid,
en brännande, olöst fråga,
vår tid är vårtid och såningstid
med jäsande safters råga.

Vår dag är ungdotnens segerdag,
som lyser i klara lågor.
Vår kraft är ljungande tordönsslag
och dånande, vilda vågor.

Vi skaka världen i bergfast grund
med blixten i djärfva händer -
en blixtn som slocknar om en sekund,
men bländar, tjusar och tänder!

Bertel Gripenberg

Bertel Gripenberg (1878-1947) var en betydande finlandssvensk poet i början av 1900-talet. Även om han var känd för sina formella och tekniska färdigheter, hade han traditionella och reagerande åsikter om poesi och samhälle, vilket gjorde honom till en kontroversiell figur även på sin tid.

Gripenbergs tidiga produktion, som samlingarna "Vida vägar" (1904) och "Galler-grinden" (1905), bestod av passionerad kärlekspoesi, som ansågs djärv för sin tid. Under den senare perioden, som ofta anses vara hans starkaste, övergick han till etiska teman, vilket kan ses i verk som "Aftnar i Tavastland" (1911).

Det finska inbördeskriget 1918 gjorde ett djupt intryck på Gripenberg genom inspirerande verk som "Un-der fanan" (1918), som glorifierade krig och demoniserade röda motståndare. Detta, i kombination med hans antidemokratiska och antipopulistiska hållning, stärkte hans ställning som kontroversiell.

Gripenberg fortsatte att ge ut diktsamlingar under hela sin karriär, bland annat "Sista rondan" (1941). År 1925 gav han ut "Den hemliga glöden" (under pseudonymen Åke Erik-son), en parodi på modernistisk poesi som av en slump avslöjade nya sidor av hans eget författarskap.

METVIKENS TRAFIKPARK

Vasa i miniatyr öppnar portarna – populära trafikparken i Metviken redo för en ny säsong!

Gör er redo för fartfyllda äventyr och lekfullt lärande! Den omåttligt populära barntrafikparken i Metviken slår upp portarna på nytt den andra maj och bjuder in till en sommar full av trafikskoj.

Efter fjolårets succé, där den intelligande pumptracken redan lockat mängder av besökare, är det nu dags för den unika trafikparken att återigen välkomna barn och deras familjer. Från och med den andra maj och fram till slutet av september kan unga trafikanter mellan 6 och 12 år susa fram på den 640 meter långa banan med gokart eller cykel. För de allra yngsta, 4–6 år, finns möjligheten att åka trampbil med en stöttande förälder vid sidan.

Men det är inte bara farten som lockar. Längs banan väntar en fascinerande upptäcktsfärd genom ett miniatyr-Vasa. Inte mindre än tolv noggrant återskapade modeller av stadens ikoniska byggnader, som stadshuset, vattentornet och järnvägsstationen, kantar vägen. Här finns även salutorget, rondeller, trafikljus och plankorsningar – allt för att skapa en så autentisk stadsupplevelse som möjligt i barnvänlig skala.

“Metvikens trafikpark är som Vasa i miniatyr och erbjuder både barn och vuxna en underbar miljö för att lära sig trafik och ha roligt”, konstaterade servicechef Jarmo Latvala vid fjolårets invigning, och parken lever verkligen upp till det löftet.

Under vardagar är parken öppen för allmänheten mellan klockan 12 och 18, och under helgerna mellan 12 och 16. Förmiddagarna är reserverade för bokade grupper från skolor och förskolor, där professionell personal från Vasa stads ungdomstjänst guidar barnen genom trafikregler och säkerhet.

Varje körtur inleds med en kort säkerhetsgenomgång, och det finns avgångar var 30:e minut. Med 36 gokarts och cyklar, samt till och med miniatyr av Lifti-bussen, finns det gott om fordon för alla.

Och missa inte den intelligande 1000 kvadratmeter stora pumptracken, som inbjuder till spännande åkning med skateboard, sparkcykel eller BMX!

Missa inte chansen att uppleva Vasa på ett helt nytt och lekfullt sätt! Välkommen till Metvikens trafikpark den andra maj!

MIKROPLASTER

Floder i fara: Den dolda plastkrisen som hotar våra sötvattensmiljöer

EN TYST FLODVÅG AV PLAST stryker våra floder – och det vi ännu inte vet kan förstöra livet under ytan.

I årtusenden har floder varit mänsklighetens livsnerv. De har försett oss med vatten, föda, transportvägar och energi. Men idag står de inför ett hot vi knappt ser – och knappt förstår. Plastföroreningar i floder är ett växande miljöhot som hittills hamnat i skuggan av den mer välkända plastproblematiken i haven. Nu varnar forskare: floder är ännu mer sårbara – och vi vet förvånansvärt lite om omfattningen.

En ny banbrytande rapport av forskarna Jean François Ghiglione och Alexandra ter Halle lyfter fram allvarliga kunskapsluckor i vår förståelse av plastens påverkan på sötvattensmiljöer. Samtidigt ifrågasätter de om våra nuvarande sätt att mäta risker över huvud taget fungerar i dessa komplexa ekosystem.

Mikroplast – en osynlig invasion

Forskningen är entydig: plast finns överallt i floderna. Från

synliga plastflaskor till mikroskopiskt små plastfragment – så kallade mikroplaster. Men här uppstår snabbt ett problem. Det saknas enhetliga metoder för att mäta plastpartiklar, vilket gör det omöjligt att jämföra studier från olika delar av världen.

Vi vet inte ens var plasten kommer ifrån. Kommer den främst från stadsområden? Från nedbruten makroplast? Eller från industriutsläpp? Forskningen famlar fortfarande i mörker.

Floder är inte hav – så varför behandlar vi dem likadant?

Många metoder för att analysera plastföroreningar har utvecklats för marina miljöer. Men floder beter sig helt annorlunda. Snabbare strömmar gör att plasten förflyttas blixtnsabbt. Vattennivåerna varierar dramatiskt med väder och årstid. Översvämningar kan på ett ögonblick skölja ut tonvis med plast nedströms.

Dessutom kan mikroplaster gömma sig i ler- och sandavlagringar på flodbotten, vilket gör dem svåra att upptäcka med traditionella provtagningsar. ”Vi

försöker mäta en kris med verktyg som inte är gjorda för floder,” konstaterar Ghiglione.

Livet i floden – ett laboratorium för plastens effekter

I laboratorier har man kunnat visa att fiskar, insekter och mikroorganismer äter mikroplast. Men vad händer på längre sikt? Kan det orsaka sjukdomar? Påverka tillväxten? Rubba hela näringskedjor? Vi har ännu inte svar på dessa grundläggande frågor.

Det är också oklart om plasten ackumuleras uppåt i näringskedjan. Kan mikroplast som äts av plankton i slutändan hamna på våra egna tallrikar via fisken? Forskningen är fortfarande i sin linda – och det gör hotet än mer oroande.

Tre centrala problem bromsar utvecklingen

För det första saknas en global standard för provtagning. Vissa forskare mäter bara makroplast, andra enbart mikroplast. Ett nytt ISO-standardförslag kan förbättra situationen – om det antas brett.

För det andra förändras flodmiljöer snabbt. Många studier genomförs under lugna förhållanden – men en enda storm kan föra med sig enorma mängder plast. Därför behövs realtidsövervakning med hjälp av sensorer, satelliter och drönare.

För det tredje vet vi fortfarande nästan ingenting om de långsiktiga effekterna. Labbstudier pågår i veckor – men plasten stannar kvar i miljön i hundratals år. Vi behöver studier som pågår i decennier för att förstå vad som händer med floder, djur och människor över tid.

Konsekvenserna är potentiellt katastrofala. Många städer hämtar sitt dricksvatten från floder – och om mikroplaster når dessa källor, vad betyder det för vår hälsa? Om plankton äter plast, fisken äter plankton och vi äter fisken – är vi i slutändan i färd med att förgifta oss själva?

Plastkrisen finns inte bara i världshaven – den finns i floderna vi dricker ur, fisken vi äter och vattnet vi behöver för att överleva. Frågan är inte om vi har råd att agera – utan om vi vågar låta bli.

KLIMATFÖRÄNDRINGEN

Copernicus: Mars 2025 var den varmaste marsmånaden någonsin i Europa – en klimatkris som urartar

EN PLANET I BRAND: Europas varmaste marsmånad i historien. Senaste data från Copernicus Climate Change Service (C3S) bekräftar det många fruktat: Mars 2025 var den varmaste marsmånaden någonsin i Europa, vilket slog tidigare rekord och fördjupar farhågorna om en accelererande klimatkris.

Globalt sett var mars 2025 den näst varmaste marsmånaden någonsin, med en genomsnittlig lufttemperatur vid ytan på 14,06°C – 0,65°C över genomsnittet för 1991-2020 och en skrämmande 1,60°C över förindustriella nivåer. Även om månaden var 0,08°C kallare än rekordvarma mars 2024, var den ändå marginellt varmare (+0,02°C) än den tredje varmaste marsmånaden (2016).

Men den mest alarmerande upptäckten? Detta är den 20:e månaden av de senaste 21 då den globala temperaturen översteg 1,5°C jämfört med förindustriell tid – en kritisk gräns som forskare varnar kan utlösa irreversibla klimatomslag.

Europa i centrum: En kontinent som hettas upp

För Europa var mars 2025 historisk. Medeltemperaturen över europeisk mark nådde 6,03°C, en chockerande 2,41°C över genomsnittet för 1991-2020. De hårdast drabbade

områdena inkluderade Östeuropa och sydvästra Ryssland, där temperaturerna sköt i höjden långt över säsongsnormala nivåer.

Samantha Burgess, Strategic Lead for Climate vid ECMWF, konstaterade:

”Mars 2025 var den varmaste marsmånaden för Europa, vilket återigen visar hur temperaturerna fortsätter att slå rekord. Det var också en månad med kontrasterande nederbördsextremer – vissa regioner upplevde sin torraste marsmånad någonsin, medan andra hade sin våtaste på minst 47 år.”

Denna klimatiska pendling mellan extrem torka och översvämningar blir det nya normala, vilket destabiliserar jordbruk, ekosystem och samhällen.

Arktis i kris: Rekordlåg havsis. Medan Europa stekte, tog Arktis ännu ett hårt slag. Vintertäckningen av havsis nådde ett rekordlåg värde, vilket fortsätter ett decennielångt nedåtgående trend. Förlusten av reflekterande is accelererar den globala uppvärmningen, eftersom mörkt havsvatten absorberar mer värme – en farlig återkoppling.

Forskare varnar för att utan akuta åtgärder kan Arktis vara isfri under somrarna inom decennier, med ka-

tastrofala konsekvenser för globala väderförhållanden, havsnivåer och biologisk mångfald.

Varför detta är viktigt: Vi lever i en klimaträdsituation

1,5°C är inget mål mera – det är en gräns vi redan överskridit

Parisavtalet syftade till att begränsa uppvärmningen under 1,5°C, men vi leker redan med elden.

20 av de senaste 21 månaderna överskred denna nivå, vilket betyder att vi befinner oss på okänt territorium.

Extremväder är det nya normala

Torkor, översvämningar, skogsbränder och värmeböljor är inte längre undantag – de är standard.

Europas skogsbrandssäsong startar tidigare och varar längre, medan Medelhavsländerna står inför allvarliga vattenbristproblem.

Arktis kollaps kommer att påverka alla

Smältande is stör jetströmmen, vilket leder till långvariga värmeböljor och kraftiga köldknäppar.

Stigande havsnivåer hotar kuststäder världen över, från Miami till

Mumbai.

Handlingsuppsmaning: Vad måste göras?

Copernicusrapporten är inte bara ännu en klimatvarning – det är en skrällande varningsklocka.

□ Avveckla fossila subventioner – Regeringar pumpar fortfarande miljarderna in i olja och gas medan förnybar energi väntar på finansiering.

□ Snabba på övergången till förnybar energi – Sol- och vindkraft måste ersätta kol och gas inom år, inte decennier.

□ Inför striktare klimatpolitik – Koldioxidskatter, avskogningsförbud och bindande utsläppsmål är icke förhandlingsbara.

□ Förbered för det oundvikliga – Även om utsläppen stoppas idag, kommer inbyggd uppvärmning garantera fler extremväder. Städer måste anpassa sig nu.

Det här årtiondet avgör vår framtid

Vi slår inte bara rekord – vi förstör vår planet. Om mars 2025 är en indikation på vad som komma skall, blir 2020-talet det årtiondet som avgör om vi undviker klimatkatastrof eller störtar in i oföränderligt kaos.

Tiden för halvmesyrer är förbi. Tiden för handling är nu.

KONST

HELENBE SCHJERFBECK

Helene Schjerfbeck-utställning anländer till Metropolitan Museum of Art i New York – ett historiskt första för finsk konst

Ateneum Konstmuseum | Nyheter |
2 april 2025

EN MILSTOLPE i finsk konst-historia närmar sig när Hele-ne Schjerfbecks verk kommer att visas på Metropolitan Museum of Art (The Met) i New York från den 5 december 2025 till den 5 april 2026. Detta är första gången som en finsk konstnär får en egen utställning på ett av världens mest prestigefyllda konstmuseer. Utställningen är resultatet av ett långsiktigt samarbete mellan Ateneum Konstmuseum och initiativet Klassikot maailmalle (Klassiker till världen), med stöd från Jane och Aatos Erkko Stiftelse.

En dröm som går i uppfyllelse för finsk konst

”Detta är en dröm som går i uppfyllelse – inte bara för mig utan för hela den finska konsten. The Met är i en klass för sig, och det är en otrolig ära att Helene Schjerfbecks verk kommer att pryda dess väggar,” säger Anna-Maria von Bonsdorff, direktör för Ateneum Konstmuseum.

Utställningen omfattar Schjerfbecks (1862–1946) hela karriär, från hennes tidiga akademiska verk till hennes introspektiva självporträtt från senare år. Över 60 verk kommer att visas, inklusive porträtt, stilleben och landskap, med ikoniska verk som Konvalescenten (1888), Sömmerskan (1905) och en serie självporträtt. En särskild höjdpunkt är Spets-

Helene Schjerfbeck: Självporträtt med svart bakgrund (1915). Finlands Nationalgalleri / Konstmuseet Ateneum, Hallonblads samling. Bild: Finlands Nationalgalleri / Yehia Eweis.

kragen (1920), som The Met förvärfvade 2023 – det första verket av en finsk konstnär i museets samling.

Internationellt samarbete och samtidskonst i fokus

Utställningen kommer att visas i The Mets Robert Lehman Wing, kuraterad av Dita Amory, med Anna-Maria von Bonsdorff som konsultande kurator. En omfattande utställningskatalog, inklusive en essä av von Bonsdorff, kommer att publiceras i samband med utställningen.

Vid sidan av Schjerfbecks retrospektiv kommer även finsk samtidskonst att stå i

centrum i New York. Utställningen Remix the Archive (maj–juni 2025) kommer att presentera generativ konst skapad med öppna data från Finlands Nationalgalleri, inklusive det prisbelönta verket Loom of Reality av Ilmo och Aarni Kapanen.

Finsk konst når ut till världen Schjerfbecks verk har tidigare fascinerat internationella publik, med en hyllad utställning på Royal Academy of Arts i London 2019 och en turné i Japan och Tyskland 2014–2016.

Projektet Klassikot maailmalle fortsätter att föra finska

mästare till en global publik: en Pekka Halonen-utställning öppnar på Petit Palais i Paris i november 2025, efter den nyligen avslutade Akseli Gallen-Kallela-utställningen på Belvedere Museum i Wien.

Vem var Helene Schjerfbeck?

Schjerfbeck utvecklade en distinkt modern stil där hon rensade bort onödiga detaljer från sina målningar. Hennes självporträtt – målade från ungdom till ålderdom – avslöjar en djup konstnärlig resa. Ateneum har världens största Schjerfbeck-samling, med över 200 verk.

BÖCKER

HISTORISK LITTERATUR

Karl August Tavaststjerna: Adelsman En romantiker i de hårda tidernas virvelvind *Hårda tider* publiceras av Wasa Dagblad

KARL AUGUST TAVASTSTJERNA, den finlandssvenska litteraturens kontroversiella och stora stjärna, föddes 1860 i en adlig familj i kommunen S:t Michel. Redan i sin barndom fick hon uppleva överklasslivets skuggor, när hennes mor dog i tyfus när hon tog hand om tiggare under hungeråren. Denna tragiska händelse gjorde ett outplånligt intryck på den unge Karl August, vilket senare återspeglades i hans verk.

Vägen till skolan i Tavaststjerna var stenig. Efter faderns död ställdes han under förmyndarskap av överste Constantin Ruin, och hans studier vid Helsingfors polytekniska skola inspirerade honom inte särskilt mycket. Han längtade tillbaka till den parisiska konstscenen, men återvände till slut besviken till Finland. Efter detta började dock hans litterära karriär att blomstra.

Tavaststjerna var en kontroversiell person, en "fosterlandspatriot" som avskydde den intellektuella atmosfären och språkstriderna i Finland. Han törstade efter internationellt erkännande och rörde sig i parisiska konstnärskretsar, men samtidigt skildrade han i sina verk det finländska samhällets konflikter och orättvisor. Romanen "Hårda tider" (1891) är en brutal skildring av 1860-talets hungersnödsår, där den ädla romantiken kolliderar med den bistra verkligheten.

Tavaststjernas penna var skarp och satirisk. Han drog sig inte för att skildra samhällets mörka sida, och hans verk väckte mycket diskussion på sin tid. Han var en realist som

inte förskönade verkligheten, men samtidigt hade han själen hos en romantiker som längtade efter skönhet och harmoni.

Tavaststjernas bok *Hårda tider* och den finska översättningen *Kovina aikoina* kommer att publiceras på Wasa Dagblads hemsida.

Hans liv fick ett tragiskt slut i Björneborg 1898, endast 37 år gammal. Enligt berättelsen fick hon i stället för medicin en dödlig dos lampolja, enligt andra källor var det en sjuksköterskas misstag. Denna till synes absurda död är slutet på hans motsägelsefulla liv.

Tavaststjernas arv lever vidare i den finlandssvenska litteraturen. Hans verk är tidlösa skildringar av människans roll i svåra tider, och hans satiriska penna fortsätter att skrapa på ytan av samhället. Han var en ädel romantiker som vågade se verkligheten i vitögat och beskriva dess brutalitet.

Hans bok *Hårda tider* är en milstolpe i den finländska litteraturen som skildrar hungerårens elände och förtvivlan. Tavaststjerna skonar inte läsaren, utan visar hungerns, sjukdomens och dödens fasansfulla ansikte. Han beskriver också människors desperata försök att

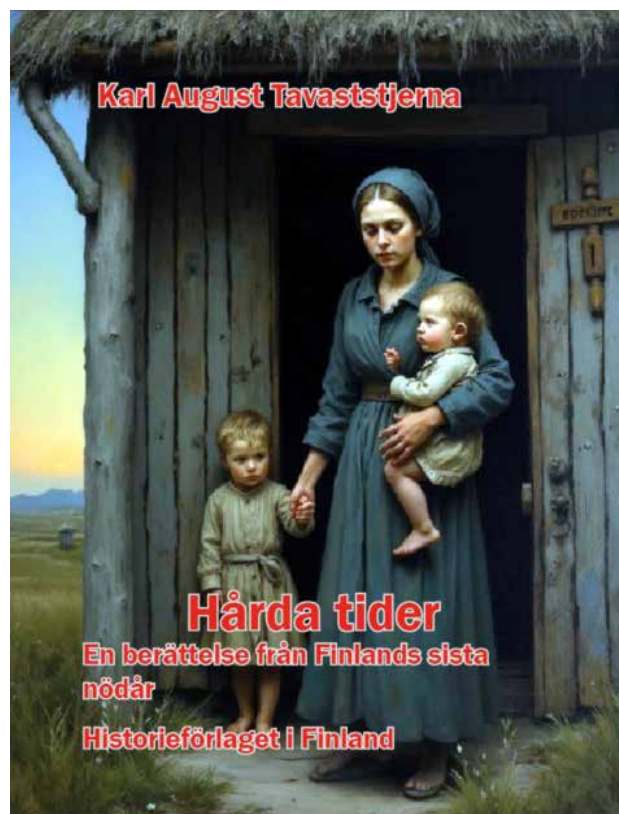

Karl August Tavaststjerna (1860-1898) Wikimedia Commons
överleva och till och med utnyttja varandra. Boken är en kärv skildring av den tid då Finland var ett fattigt och hungrigt land.

Tavaststjernas humor var svart och sarkastisk. Han hånade adelns hyckleri och bourgeo-

isins girighet. Han skrädde inte orden, och hans verk är fulla av skarpa iakttagelser och träffande jämförelser. Han var en författare som vågade skratta även åt allvarliga saker.

Tavaststjerna var också mycket begåvad. Han skrev dikter, pjäser och romaner, och han var också en skicklig journalist. Han startade en egen tidning, men den var inte ekonomiskt framgångsrik. Han var en visionär som ville förändra världen, men han hade också en realistisk förståelse för dess brutalitet. Karl August Tavaststjerna var en kontroversiell och fascinerande person som lämnade ett outplånligt avtryck i den finlandssvenska litteraturen. Hans verk är fortfarande relevanta idag, och de läses och studeras fortfarande. Han var en ädel romantiker som vågade se verkligheten i vitögat och beskriva dess brutalitet.

RYMDEN

Amazon siktar mot stjärnorna – och internet till hela planeten

Första satellituppskjutningen av Project Kuiper blir ett avgörande ögonblick i kampen om rymdens bredbandsmarknad

Den 9 april väntas en Atlas V-raket skjutas upp från Cape Canaveral i Florida, med 27 satelliter ombord. Det kan låta som ännu en dag på jobbet för rymdindustrin – men det är allt annat än rutin. Det är starten på Amazon Project Kuiper, en av de mest ambitiösa satsningarna hittills för att förändra hur mänskligheten kopplar upp sig mot internet.

Bakom detta projekt står e-handelsjätten Amazon, känd för att leverera allt från böcker till kylskåp – och nu alltså också bredband från rymden.

Ett internet för hela världen. Nästan fyra miljarder människor på jorden saknar fortfarande stabil internetuppkoppling. Det är en siffra som Amazon vill förändra. Genom Project Kuiper planerar företaget att placera totalt 3 236 satelliter i låg omloppsbana (LEO) runt jorden. Tanken är att dessa satelliter ska kunna erbjuda snabbt och stabilt bredband till platser där traditionell infrastruktur – kablar, master och markstationer – är svår

eller olönsam att bygga ut.

Det handlar om landsbygder i USA, skolor i Anderna, sjukhus i Saharas utkanter – och till och med ombord på fartyg mitt ute på Atlanten.

»Det här handlar om mer än bara teknik. Det handlar om jämlikhet i information«, sa Rajeev Badyal, som leder Kuiper-projektet, i en intervju tidigare i år. »Vi bygger en bro över den digitala klyftan.«

Tidsplan med press

Uppskjutningen kommer drygt ett år senare än först planerat. Och nu tickar klockan. Enligt amerikanska telekommyndigheten FCC:s krav måste Amazon ha minst hälften av sina satelliter i omloppsbana innan juli 2026 – annars riskerar de att förlora tillståndet. Det innebär att Amazon måste skala upp snabbt.

Under 2023 skickade Amazon upp två testsatelliter – KuiperSat-1 och KuiperSat-2 – som visade lovande resultat. Nu går företaget in i nästa fas: massproduktion och frekventa uppskjutningar under 2024 och 2025.

Så fungerar det

Satelliterna i Kuiper-systemet kommer att cirkulera på en höjd av mellan 590 och 630 kilometer över jorden. Genom att använda Ka-bandet för datakommunikation och laserteknik för att kommuni-

cera mellan satelliterna, minskar behovet av markstationer, vilket snabbar upp och förenklar datatrafiken.

Amazon utvecklar även kundterminaler – små antenner ungefär i storlek med en pizzakartong – som förväntas kosta under 400 dollar. Det är ett strategiskt drag: billig hårdvara gör tjänsten mer tillgänglig för hushåll och småföretag världen över.

Konkurrensen i omloppsbana. Men Amazon är inte först ute. SpaceX:s Starlink – grundat av Elon Musk – har redan över 5 000 aktiva satelliter i omloppsbana och miljontals användare globalt. Även brittisk-indiska OneWeb och kinesiska GuoWang bygger egna satellitnätverk. Det gör rymden till nästa stora arena för teknikjättarnas maktkamp.

Vad skiljer Kuiper från konkurrenterna?

För det första: pengar. Amazon har Jeff Bezos i ryggen – världens tredje rikaste man – och resurserna att bygga infrastruktur i enorm skala.

För det andra: AWS. Amazon Web Services är redan världens största molntjänstplattform. Integration mellan Kuiper och AWS kan ge företag i avlägsna områden direktaccess till molntjänster, dataagring och AI-lösningar utan att

behöva gräva en enda fiberkabel.

För det tredje: ekosystemet. Med bättre uppkoppling kan fler människor i världen använda Amazon-tjänster som e-handel, Prime Video och Alexa. Det här är alltså inte bara ett teknikprojekt – det är också en affärsstrategi med enorm potential.

Etiska och miljömässiga frågor

Men det finns frågetecken. Kritiker har lyft oro för ökad »rymskräpning« – gamla satelliter som kan kollidera med andra objekt. Amazon säger sig ha planer för att aktivt manövrera ut uttjänta satelliter ur omloppsbana och bränna upp dem i atmosfären, men frågan är långt ifrån löst globalt.

Dessutom diskuteras frågan om ett privat företags makt över en så kritisk infrastruktur som internet. Borde global uppkoppling vara en offentlig angelägenhet, snarare än en marknadsvara?

Nästa steg: lyft den 9 april. När raketerna lyfter från Cape Canaveral den 9 april kommer blickarna inte bara vara riktade mot himlen – utan mot framtiden för vår digitala värld. Project Kuiper är ett teknologiskt jättesprång, men också en symbol för den nya eran där rymden blivit en affärsplats snarare än bara ett vetenskapligt laboratorium.

Frågan är inte längre om världen blir uppkopplad – utan vem som får kontrollen över kablarna, även om de nu svävar högt ovanför våra huvuden.

UTSTÄLLNING

AMOS REX

Anna Estarriolas verk för besökaren in i en labyrinth av mångtydig verklighet – Amos Rex nya utställning utmanar sinnena och tankarna

VAD HÄNDER när verkligheten inte är vad den verkar vara vid första anblicken? Tänk om allt omkring oss – föremål, ljud, rum – i själva verket är iscensatt, manipulerat och avsiktligt arrangerat? Den katalanskfödda, i Helsingfors bosatta mediekonstnären Anna Estarriolas nya utställning Staged

Circumstances and Piles of Things på Amos Rex bjuder in besökaren att utforska verklighetens skikt och bege sig ut på ett komplext, sinnligt äventyr.

Utställningen, som öppnade för allmänheten den 2 april, är Estarriolas största soloutställning hittills. Den

breder ut sig i Amos Rex underjordiska utrymmen som en levande labyrinth, där varje verk är en egen värld – ibland överraskande konkret, ibland svävande abstrakt.

Iscensatta rum och föränderliga betydelser

Estarriolas verk kombinerar skulpturer, rörlig bild, ljud och elektronik, och skapar dynamiska installationer som reagerar på besökarens närvaro. Utställningens titel (Iscensatta omständigheter och högar av saker) refererar både till verkenas fysiska struktur och deras filosofiska utgångspunkt: hur får föremålen omkring oss sin betydelse? Kan vi lita på våra sinnen?

”Estarriolas verk berättar inte bara historier – de aktiverar betraktaren som deltagare. Hennes installationer är som små teaterföreställningar där alla kan hitta sin egen roll,” säger utställningens kurator Katariina Timonen.

Vetenskap och konst möts

I Estarriolas konst märks tydliga influenser från naturvetenskap, särskilt kvantfysik och neurovetenskap. Hennes verk utforskar hur hjärnan bearbetar information och hur vi skapar ordning ur en kaotisk värld.

”Jag vill att besökarna ska ifrågasätta vad de ser. Finns det jag ser verk-

ligen? Eller är det bara en konstruktion som jag har internaliserat?” funderar Estarriola.

Hennes verk har ställts ut internationellt och ingår i samlingar som Nationalgalleriets och Saastamoinen stiftelses. År 2015 tilldelades hon det prestigefyllda AVEK-priset och har även fått statens femåriga konstnärsstipendium.

Utforska, rör, bryt mot förväntningarna

Utställningen på Amos Rex är ingen traditionell konstupplevelse där besökaren passerar verk i tystnad. I denna labyrinth kan varje rörelse, blick eller beröring förändra upplevelsen. Estarriolas verk får hjärnan att arbeta – de förvirrar, bryter mot förväntningar och lämnar besökaren att fundera över vad som är verkligt och vad som är iscensatt.

Staged Circumstances and Piles of Things visas på Amos Rex från 2 april till 1 september 2025. I samma utrymme visas också Enni-Kukka Tuomalas utställning Expanding Empathies, som erbjuder ett intressant motpol till Estarriolas verk.

Bilder: Anna Estarriola, System-Amos Rex-Aukusti Heimonen AnnaEstarriola_03_Amos Rex_StellaOjala

LATINSKA CITAT

Visst var romarna kloka!

Ja, det var de. Dessa citat, som används om inte dagligen så väldigt ofta, är alla skapade i det romerska imperiet.

Det romerska imperiet var en vagga för visdom och intellekt. Många av de ordspråk och citat som myntades under denna tid har överlevt århundradena och fortsätter att inspirera och ge oss insikter än idag. I denna artikel ska vi utforska några av de mest minnesvärda latinska citaten och deras betydelse.

Minnesvärda latinska citat

- "Carpe diem"
 - o Betydelse: Fånga dagen.
 - o Förklaring: Detta berömda citat av poeten Horatius uppmanar oss att ta vara på varje ögonblick och njuta av livet till fullo.
- "Veni, vidi, vici"
 - o Betydelse: Jag kom, jag såg, jag segrade.
 - o Förklaring: Dessa ord yttrades av Julius Caesar efter en snabb seger i krig. De symboliserar effektivitet och beslutsamhet.
- "Alea iacta est"
 - o Betydelse: Tärningen är kastad.
 - o Förklaring: Även detta citat kommer från Julius Caesar och sades när han korsade floden Rubicon med sin armé, och därmed startade ett inbördeskrig.
- "Errare humanum est"
 - o Betydelse: Att fela är mänskligt.
 - o Förklaring: Detta ordspråk påminner oss om att ingen är perfekt och att vi alla gör misstag.
- "Dum spiro, spero"
 - o Betydelse: Medan jag andas, hoppas jag.
 - o Förklaring: Detta

citat uttrycker en känsla av orubbligt hopp och uthållighet inför svårigheter.

- "Ad astra per aspera"
 - o Betydelse: Mot stjärnorna genom svårigheter.
 - o Förklaring: Detta citat, som ofta används som motto, betonar att framgång kräver ansträngning och att man måste övervinna hinder.
- "Memento mori"
 - o Betydelse: Kom ihåg att du ska dö.
 - o Förklaring: Detta citat är en påminnelse om livets förgänglighet och vikten av att leva i nuet.
- "Si vis pacem, para bellum"
 - o Betydelse: Om du vill ha fred, förbered dig på krig.
 - o Förklaring: Detta citat, som ofta tillskrivs Publius Flavius Vegetius Renatus, antyder att militär styrka kan vara nödvändig för att upprätthålla fred.

- "O tempora, o mores!"

- o Betydelse: Vilka tider, vilka seder!
- o Förklaring: Detta uttryck av Cicero används för att uttrycka oro eller missnöje med den rådande situationen.
- "Festina lente"
 - o Betydelse: Skynda långsamt.
 - o Förklaring: Detta citat, som tillskrivs kejsaren Augustus, uppmanar till ett balanserat tillvägagångssätt där man kombinerar snabbhet med noggrannhet.
- "Vox populi, vox Dei"
 - o Betydelse: Folkets röst, Guds röst.
 - o Förklaring: Detta citat uttrycker idén att den allmänna opinionen har en viss auktoritet eller giltighet.
- "Amor vincit omnia"
 - o Betydelse: Kärleken övervinner allt.
 - o Förklaring: Detta ci-

tat av Vergilius hyllar kärlekens kraft och dess förmåga att övervinna hinder.

- "Audere est facere"
 - o Betydelse: Att våga är att göra.
 - o Förklaring: Detta citat betonar vikten av att ta risker och agera för att uppnå sina mål.
- "De gustibus non est disputandum"
 - o Betydelse: Smaken är som baken, delad.
 - o Förklaring: Detta citat påminner oss om att smaken är subjektiv och att det är meningslöst att argumentera om den.

De latinska citaten ovan är bara ett litet urval av den visdom som det romerska imperiet har gett oss. Dessa ordspråk och citat fortsätter att vara relevanta än idag och ger oss värdefulla insikter om livet, kärleken, framgång och mycket mer.

EKONOMI

Betala mer, få mindre: "Shrinkflation" och "Cheapflation" i inflationens tidevarv

Inflationen tömmer plånböckerna vid kassan, men konsumenterna står inför en dubbel smäll: fenomenet "shrinkflation" och dess mer smygande kusin "cheapflation".

Shrinkflation: En välkänd fiende

Shrinkflation, en sammanslagning av orden "shrink" (krympa) och "inflation" (inflation), är en väl dokumenterad praxis där tillverkare subtilt minskar kvantiteten av en produkt samtidigt som de behåller eller till och med höjer priset. Det innebär i praktiken att du betalar mer för mindre av samma produkt.

Exempelvis kan din favoritchokladkaka ha krympt något i storlek, eller din flingpaket kan numera innehålla några färre flingor. Även om förändringen kan verka obetydlig vid en första anblick, kan den ackumuleras till betydande summor över tid, särskilt för budgetmedvetna konsumenter.

Cheapflation: En listig strategi

Cheapflation tar den här strategin ett steg längre. Här minskar tillverkarna inte bara kvantiteten utan justerar även själva receptet, och ersätter ingredienser av högre kvalitet med billigare alternativ. Detta kan gå obemärkt förbi konsumenter som enbart förlitar sig på varumärkeskännedom.

Foodwatch, en belgisk konsumentskyddsorganisation, avslöjade nyligen denna praxis. De identifierade fall där produkter som surimi-stic-

kor innehöll mindre fisk, majonnäs hade en lägre äggulek² (håmliäng = innehåll) och choklad innehöll mindre kakao. Oroväckande nog sammanföll dessa förändringar ofta med prishöjningar, vilket ledde till att konsumenter kände sig dubbel lurade.

Tillverkarnas försvar

Tillverkare hänvisar ofta till stigande råvarukostnader som en motivering för dessa metoder. Inflationen sätter visserligen press på produktionen, men kritiker menar att bristen på transparens kring receptändringar och prishöjningar är oacceptabel.

Kampen för rättvisa

Foodwatches undersökning understryker behovet av ökad transparens från tillverkarna. Konsumenter förtjänar att veta exakt vad de betalar för, särskilt när de står inför stigande matpriser. Till-

synsmyndigheter har också en roll att spela för att säkerställa rättvisa metoder och skydda konsumenters rättigheter.

Vad kan du göra?

Bli en etikettdetektiv: Läs ingredienslistor noggrant och jämför produktstorlekar och priser mellan olika märken.

Välj budgetmärken: Du kan bli förvånad över kvaliteten på butikens egna märkesvaror.

Storhandla: Om du har lagringsutrymme kan det ge bättre värde för pengarna att köpa basvaror i större mängder.

Förespråka transparens: Stöd organisationer som Foodwatch som främjar konsumenters rättigheter och kämpar för rättvisa metoder. Genom att hålla oss informerade och göra välgrundade val kan vi navigera inflationens komplexiteter och se till att vi får valuta för pengarna.

LYCKA

Lyckans geografi – en kåseri om Finland och Vasa

Atta år i rad! Det är som en olympisk guldmedalj i maraton, fast i lycka. Finland, detta nordliga land med sina tusen sjöar och ännu fler myggor, har återigen krönt till världens lyckligaste land. World Happiness Report 2025 är här, och Finland tronar återigen på toppen.

Man kan ju undra, vad är det i det finska vattnet? Eller är det kanske den friska luften, de långa sommarkvällarna, eller den lakritsdoftande bastun? Eller kanske, bara kanske, är det den där tystlåtna, men ändå så varma, finska folksjälen?

När man tittar på listan, så ser man ett tydligt mönster. Norden dominerar, med Danmark, Island och Sverige hack i häl. Sedan kommer Nederländerna och Costa Rica som en exotisk överraskning. Men i botten av listan hittar vi länder som Malawi, Libanon, Sierra Leone och sist men inte minst, Afghanistan.

Kontrasterna är slående. Från det trygga och välmående Finland till de krigshärjade och fattiga länderna i botten. Det får en att fundera på vad lycka egentligen är. Är det materiell rikedom, eller är det något annat? Något mer immateriellt, som trygghet, gemenskap och tillit?

Och så har vi Vasa, staden som sägs vara Finlands lyckligaste. Om Finland är världens lyckligaste land, då måste väl Vasa vara världens lyckligaste stad? Jag ser framför mig lyckliga vasabor som promenerar längs strandpromenaden, äter glass och skrattar i kapp med måsarna. Eller kanske sitter de tysta i en park, njuter av solen och

känner en inre frid som bara en vasabo kan känna.

De som inte varit i Vasa känner säkert en stark längtan att i något skede kunna besöka denna lyckliga stad. De vill se med egna ögon detta lyckans Mecka. De vill andas in den lyckliga luften, smaka på det lyckliga vattnet och kanske, bara kanske, få en liten glimt av den där finska lyckan som alla pratar om.

Men oavsett om det är Vasa, Helsingfors, eller någon annan plats i Finland, så är det tydligt att något speciellt pågår i detta land. Kanske är det inte en enskild faktor, utan en kombination av många. Kanske är det den där finska "sisu", en blandning av envishet och uthållighet, som gör att finländarna klarar av både mörka vintrar och besvärliga grannar. För att inte tala om bada

bada bastu.

Oavsett vad hemligheten är, så kan vi alla lära oss något av Finland. Kanske handlar det om att uppskatta de små sakerna i livet, att vara tacksam för det man har, och att ta hand om varandra.

Eller kanske handlar det bara om att ha en bra bastu och tillräckligt med lakrits och knäckebröd.

AFRIKA

MAT- OCH LÄKEMEDELSBRIST I AFRIKA

Konsekvenser av att USA stoppar allt bistånd till Afrika: en hotande humanitär kris

USA har länge varit en av de största givarna av utländskt bistånd till Afrika och ger miljarder dollar varje år för att stödja hälsoinitiativ, livsmedelssäkerhet, utbildning och ekonomisk utveckling. Om Förenta staterna plötsligt skulle avbryta allt bistånd till kontinenten skulle det få katastrofala följder, förvärra befintliga kriser och skapa nya. Från den potentiella explosiva tillväxten av hiv-epidemin till ökningen av läkemedelsresistenta hiv-stammar och ökad hunger skulle spridningseffekterna bli kännbara i hela Afrika och på andra håll.

Hiv-epidemin: en tickande bomb
En av de mest omedelbara och förödande konsekvenserna av att skära ned på biståndet skulle bli konsekvenserna för hiv-behandling och förebyggande program. Beredskapsplanen för aids (PEPFAR), som lanserades av USA:s president 2003, har varit en hörnsten i den globala kampen mot hiv/aids. PEPFAR har tillhandahållit livräddande antiretroviral vård (ART) till miljontals människor, stöttat förebyggande program och stärkt hälso- och sjukvårdssystemen i Afrika. Om det amerikanska biståndet skulle stoppas skulle tillgången på antiretrovirala läkemedel allvarligt

störas. Miljontals människor som är beroende av dessa läkemedel för att kontrollera hiv och förhindra utvecklingen av aids skulle bli utan behandling. Detta skulle kunna leda till en kraftig ökning av aidsrelaterade dödsfall, vilket kommer att vända de framsteg som gjorts under årens lopp. Enligt UNAIDS lever cirka 25,6 miljoner människor i Afrika söder om Sahara med hiv, och många är beroende av PEPFAR-finansierade program för att överleva.

Dessutom kan avbruten behandling leda till utveckling av läkemedelsresistenta stammar av HIV. När patienter inte tar sin medicin konsekvent kan viruset mutera och bli resistent mot mediciner, vilket gör det svårt att behandla. Detta skulle inte bara äventyra den enskildes hälsa, utan skulle också utgöra en betydande risk för folkhälsan, eftersom läkemedelsresistent hiv skulle kunna spridas snabbt och undergräva de globala ansträngningarna för att kontrollera epidemin.

Hunger och osäker livsmedelsförsörjning: en allt djupare kris

Förenta staterna har en avgörande roll att spela i kampen mot den osäkra livsmedelsförsörjningen i Afrika. Program som finansieras av U.S. Agency for International Development (USAID) och andra

organisationer ger akut livsmedels hjälp, stöder jordbruksutveckling och förbättrar näringen för miljontals människor. Om detta bistånd skars ned skulle länder som redan lider av allvarlig livsmedelsbrist drivas till avgrundens rand.

Länder som Somalia, Sydsudan och Jemen (dock inte i Afrika, som är starkt beroende av amerikanskt bistånd) skulle vara särskilt sårbara. Dessa länder kämpar redan med konflikter, klimatförändringar och ekonomisk instabilitet, som har lämnat miljontals människor på randen till svält. Utan USA:s hjälp skulle FN:s livsmedelsprogram (WFP) och andra organisationer ha svårt att ge tillräckligt med livsmedelsbistånd, vilket skulle leda till ökad undernäring, svält och möjligen svält.

Barn skulle vara bland de hårdast drabbade. Undernäring i tidig barndom kan orsaka tillväxthämning, försämra den kognitiva utvecklingen och öka mottagligheten för sjukdomar. De långsiktiga konsekvenserna av utbredd undernäring skulle bli djupgående och påverka inte bara enskilda människors liv utan också den ekonomiska och sociala utvecklingen i hela nationer.

Kollaps av hälso- och sjukvårdssystemen

USA:s bistånd har varit avgörande

för att stärka hälso- och sjukvårdssystemen i hela Afrika. Förutom HIV/AIDS-program stöder USA:s finansiering mödra- och barnhälsa, vaccinationskampanjer och kampen mot infektionssjukdomar som malaria och tuberkulos. Att skära ned på biståndet skulle leda till att många hälso- och sjukvårdssystem blir underfinansierade och dåligt rustade för att möta befolkningens behov.

Ekonomisk och politisk instabilitet

Tillbakadragandet av det amerikanska biståndet skulle också kunna få betydande ekonomiska och politiska konsekvenser. Många afrikanska länder är beroende av utländskt bistånd för att komplettera sina budgetar och finansiera utvecklingsprojekt. En plötslig nedskärning av biståndet skulle kunna leda till ekonomisk instabilitet, minskade offentliga tjänster och ökad arbetslöshet. Den politiska instabiliteten kan också öka när regeringarna kämpar för att tillgodose befolkningens behov. I vissa fall kan detta leda till social oro, konflikter och massmigration. Den instabilitet som detta leder till skulle inte bara påverka Afrika utan skulle också kunna få globala konsekvenser, bland annat ökade flyktingströmmar och ökad oro för säkerheten.

Aria: Operans generativa AI-revolution

Opera, den berömda webbläsaren, har gjort vågor i teknikvärlden med sin banbrytande generativa AI, Aria.

Detta kraftfulla verktyg är utformat för att förbättra användarupplevelser, effektivisera uppgifter och tillhandahålla innovativa lösningar. Men hur står sig Aria mot andra AI-modeller, som Gemini?

Viktiga skillnader mellan Aria och Gemini.

Även om både Aria och Gemini är generativa AI-modeller har de olika egenskaper som skiljer dem åt:

Fokus och integration: Aria är speciellt anpassat för att förbättra Operas webbläsarupplevelse. Den är djupt integrerad i webbläsarens funktioner och ger hjälp och förslag i realtid för

olika uppgifter. Gemini, å andra sidan, är en mer allmän AI-modell som kan tillämpas på ett bredare spektrum av applikationer. Kontextuell förståelse:

Aria utmärker sig när det gäller att förstå sammanhanget för användarfrågor i surfmiljön. Den kan utnyttja information från den aktuella webbsidan, sökhistoriken och användarprefrenserna för att ge mycket relevanta och skraddarsydda svar. Tvillingarna, även om de också kan förstå sammanhang, kanske inte är lika djupt integrerade med en specifik applikation som Opera.

Integritet och säkerhet:

Opera har betonat integritet och säkerhet som kärnprinciper i utvecklingen av Aria. AI-modellen är utformad för att hantera användardata på ett ansvarsfullt sätt och skydda känslig information. Även

om Tvillingarna också prioriterar integritet, kan dess allmänna karaktär kräva ytterligare överväganden när den används i specifika sammanhang.

Arias unika möjligheter

Aria erbjuder en rad imponerande funktioner som gör det till ett värdefullt verktyg för användare:

Sammanfattning: Aria kan snabbt sammanfatta komplexa artiklar, webbsidor eller dokument, vilket sparar tid och ansträngning för användarna.

Översättning: Den kan översätta text mellan olika språk, vilket underlättar kommunikation och tillgång till information.

Kreativt skrivande: Aria kan hjälpa till med kreativa skrivuppgifter, som att generera idéer, skriva konturer eller till och med komponera hela stycken.

Kodgenerering: För ut-

vecklare kan Aria hjälpa till att skriva kodavsnitt eller hela program, vilket ökar produktiviteten och minskar fel.

Framtiden för Aria och generativ AI

I takt med att AI-tekniken fortsätter att utvecklas kan vi förvänta oss att Aria och andra generativa AI-modeller blir ännu mer sofistikerade och mångsidiga. Operas engagemang för innovation säkerställer att Aria kommer att förbli i framkant inom detta spännande område och erbjuda användarna nya och spännande sätt att interagera med den digitala världen.

AI

AI-genererade poddar: En ny era för ljudinnehåll med NotebookLM

20 vardagliga förkortningar du behöver känna till (och kanske några du knappast behöver)

**Podcast in English:
Russian disinformation**
<https://vpress.ovh/podcasts.htm>

I den snabbt föränderliga världen av digitala medier fortsätter artificiell intelligens (AI) att tänja på gränserna och omforma branscher samt omdefiniera kreativa processer. En av de mest banbrytande utvecklingarna är Googles NotebookLM, en avancerad språkteknologi med potential att revolutionera poddsvärlden.

Med sin förmåga att skapa ljudinnehåll av mänsklig kvalitet öppnar NotebookLM upp nya och spännande möjligheter inom AI-drivna berättelser, utbildning och underhållning.

Framväxten av AI-genererade poddar

Podcastbranschen växer i en rasande takt, och innehållsskapare samt medie företag letar ständigt efter innovativa verktyg för att effektivisera produktionen och stärka kreativiteten. NotebookLM, som först fick uppmärksamhet för sin förmåga att generera hög-

kvalitativa texter, har nu tagit steget in i ljudinnehållet. Denna banbrytande teknik kan producera poddar som är nästan omöjliga att skilja från de som skapats av mänskliga programledare, vilket skapar nya möjligheter för framtiden.

Det som gör NotebookLM-genererade poddar så attraktiva är flera unika funktioner som skiljer dem från traditionella poddar:

Naturligt ljudande röst: NotebookLM kan generera ljudinnehåll med en röst som efterliknar den naturliga rytmen och tonen i mänskligt tal. Detta gör att lyssnaren får en smidig upplevelse där det är svårt att avgöra om podden är AI-genererad.

Mångsidiga ämnen: Oavsett om det handlar om nyheter, aktuella händelser eller lättsamma berättelser, kan NotebookLM hantera en mängd olika ämnen. Dess flexibilitet gör det till ett idealiskt verktyg för innehållsskapare som vill utforska olika genrer utan tidskrävande produktion.

Förkortningar finns överallt nuförtiden. Från sms-akronymer till teknisk jargong, de praktiska kombinationerna på 3 bokstäver (och ibland längre) kan vara förvirrande om du inte är insatt. Men frukta inte, andra förkortningsäventyrare! Den här artikeln kommer att utrusta dig med kunskapen att dechiffrera 20 av de vanligaste förkortningarna du kommer att stöta på i vardagen.

LOL: Laughing Out Loud, Lots of Laugh, ljudligt skarr, mycket skratt (Den här kan redan vara en klassiker för många!)

BRB: Be Right Back (Perfekt för en snabb toalettpaus under en pratstund)

OMG: Oh My God, »Herre Gud!« (Uttrycker förvåning eller starka känslor)

IMHO: In my humble opinion, I min ödmjuka åsikt (Ett sätt att inleda din åsikt artig)

** ASAP: ** Så snart som möjligt (Tänder en eld under någon... snyggt)

FYI: For Your Information, För din information (En heads-up för någon)

ETA: Estimated time of arrival, Beräknad an-

komsttid (Låter dig veta när du kan förvänta dig någon)

OSA: Vänligen svara (formell begäran om svar på en inbjudan)

PDF: Portable Document Format (Ett vanligt filformat för dokument)

JPG: Joint Photographic Experts Group (Ett populärt bildfilformat)

GIF: Graphics Interchange Format (Ett annat bildformat, känt för animationer)

TIFF: Tagged Image File Format (används för bilder av hög kvalitet)

WWW: World Wide Web (Grunden till det internet vi känner till)

HTTP: Hypertext Transfer Protocol (Språket som webbsidor använder för att prata)

GPS: Global Positioning System (Hjälper dig att navigera i världen)

Bankomat: Uttagsautomat (din vänliga lokala bankomat)

DIY: Gör det själv (för de händiga människorna där ute)

VIP: Mycket viktig person (Någon som får specialbehandling)

TBA: Kommer att meddelas (Håll ögonen öppna för mer information)

TBD: Att vara bestämd (Vi håller fortfarande på att ta reda på saker)

Det här är bara ett

smakprov på förkortningsvärlden, men med dessa 20 under bältet är du på god väg att dechiffrera det vardagliga språket, från avslappnade texter till tekniska dokument. Så nästa gång du ser en förkortning som får dig att klia dig i huvudet, kom ihåg den här listan och fortsätt att utforska den underbara världen av stenografisk kommunikation!

Wasa Dagblad

En modern tidning med en layout med drag av 1870-talets press. På den tiden hade tidningar bara 4-8 sidor. Mycket text, men inga bilder alls, så det är mycket att läsa på några sidor.

Tidningen innehåller citat från gamla dagstidningar hämtade från Riksarkivet (digi.kansalliskirjasto.fi). GPT3, Gemini, Aria och Monica gör en del av det rutinmässiga redigeringsarbetet, t.ex. översättning, korrekturläsning och skrivande av korta notiser. Alla texter har granskats av journalister och redaktionen ansvarar för texternas innehåll.

Wasa Dagblad är en publikation av dagstidningstyp som än så länge utkommer på söndagsmorgnar. Men vårt mål är att den ska komma ut varje morgon i framtiden.

Tidningen finns tillgänglig gratis på nätet.

Läsarnas texter är välkomna!

Tidningen är lokalt ägd och kommer att fortsätta att vara det.

Chefredaktör är Hans Björknäs.

Redaktion: Wasa Dagblad, Skolhusgatan 37 B 7, 65100 Vasa, tel. +358-40-5462455.

Redaktionen i Helsingfors: Wasa Dagblad, Andra linjen 9 B 36, 00530 Helsingfors. Telefon +358-40-5462455. Annonser kan sändas via e-post i jpg-format, ta gärna kontakt med redaktionen.

E-post: wasadagblad@gmail.com

HOROSKOP FÖR APRIL 2025

Aprilhoroskop – Stjärnorna snackar strunt (och lite san- ning)

□ Väduren (21/3–19/4)
Du är full av energi och initiativ, men försök att inte starta bråk med kaf-femaskinen – den vinner alltid.

□ Oxen (20/4–20/5)
Ditt tålamod testas i april. Kanske är det dags att inse att köerna i mat-affären inte försvinner om du suckar högt?

□ Tvillingarna (21/5–20/6)
Du har tusen idéer och noll tid att genomföra dem. Prova att avsluta en sak innan du börjar nästa – eller bara njut av kaoset!

□ Kräftan (21/6–22/7)
April kan kännas känslösam, men kom ihåg: Ingen förväntar sig att du ska lösa hela världens problem... bara dina

egna.

□ Lejonet (23/7–22/8)
Du älskar att stå i centrum, men kanske borde du låta någon annan berätta ett skämt vid fikabordet? Bara den här gången.

□ Jungfrun (23/8–22/9)
Du har en plan, en backup-plan och en plan för när backup-planen misslyckas. Slappna av lite – det värsta som kan hända är... egentligen ingenting.

□ Vågen (23/9–22/10)
Beslutsångest når sin topp. Om du funderar i över en timme på vilken takeout du ska beställa, ta det bara som ett tecken på att laga mat själv. Eller inte.

□ Skorpionen (23/10–21/11)
Din magnetiska dragningskraft är starkare än vanligt. Använd den klokt – eller riskera att bli den där personen som aldrig kan lämna en fest i tid.

□ Skytten (22/11–21/12)
Du är sugen på äventyr, men kanske borde du

börja smått? Typ att gå en annan väg till jobbet istället för att spontanboka en enkelbiljett till Mongoliet.

□ Stenbocken (22/12–19/1)
Ditt hårda arbete börjar löna sig! Snart kan du unna dig något stort – kanske till och med en dyr kaffe utan att få skuldkänslor.

□ Vattumannen (20/1–18/2)
Dina idéer är briljanta, men inte alla är redo för dem. Vänta lite med att föreslå att alla möten ersätts med memes.

□ Fiskarna (19/2–20/3)
Du dagdrömmer mer än vanligt. Det är charmigt – så länge du inte glömmmer att kliva av bussen vid rätt hållplats.

□ Stjärnorna viskar – men du gör som du vill ändå! □

HUMOR FÖR ETT- HUNDRA ÅR SEDAN

FRÅN PÅSK TILL ÅBO

—i Säj mej snälla rara fröken, huru länge det tar att resa från Helsingfors till Åbo?

— 5 timmar ungefär.

— Och från Åbo till Helsingfors?

— Herrejestanes, om det tar 5 timmar från Helsingfors till Åbo, tar det väl lika lång tid tillbaka, idiot.

— Nej rara fröken, inte är det alltid så. Från påsk till pingst är det 2 månader och från pingst till påsk 10 månader.

EN KYSS

Vad gör ni när ni blir kysst? Jag skriker.

Skulle ni skrika, om jag kyss-te er nu?

Nej! Jag är ännu hes från i går kväll

GRATULATIONER:

—Gratulera mig. Jag har gift mig!

—Jag känner inte din hustru, så jag kan inte gratulera dig och jag känner dig, så jag kan inte gratulera din hustru.

PÅ RESTAURANG

En välklädd herre med en liten gosse kommer in på en restaurang. Vad vill du ha? säger han åt pojken och då denne önskar choklad med bakelser får han det medan herrn själv spisar en varm, god frukost. När han är färdig säger han till källarmästaren:

— Ni tittar väl efter pojken ett slag medan jag sticker mig in till teaterns biljettkassa? Han gick och det gick en halv timme, det gick en hel, men herrn kom icke tillbaka.

— Tror du icke, att din pappa snart kommer tillbaka? frågade källarmästaren den lille gossen, som troget satt kvar.

— Min pappa? Varför skulle

han komma hit?

— Var det inte din far som satt med dig här?

— Nej, det var en främmande herre, som frågade om jag ville komma med och dricka choklad.

"AFFÄRSMAN"

En affärsman i stad var allmänt känd som en person, dendär hade till specialitet att „lura bönder 11 . Vid begravningen anhöll änkan att pastorn skulle säga någonting vackert om hennes avlidne man och hälst på rim. Då hov pastorn upp sin röst och sade;

Den avlidne var en trägen man,

När andra sovo, arbetade han
Och när de andra vaknade,
å ägde han vad de saknade.

Veckans astronomiska bild:

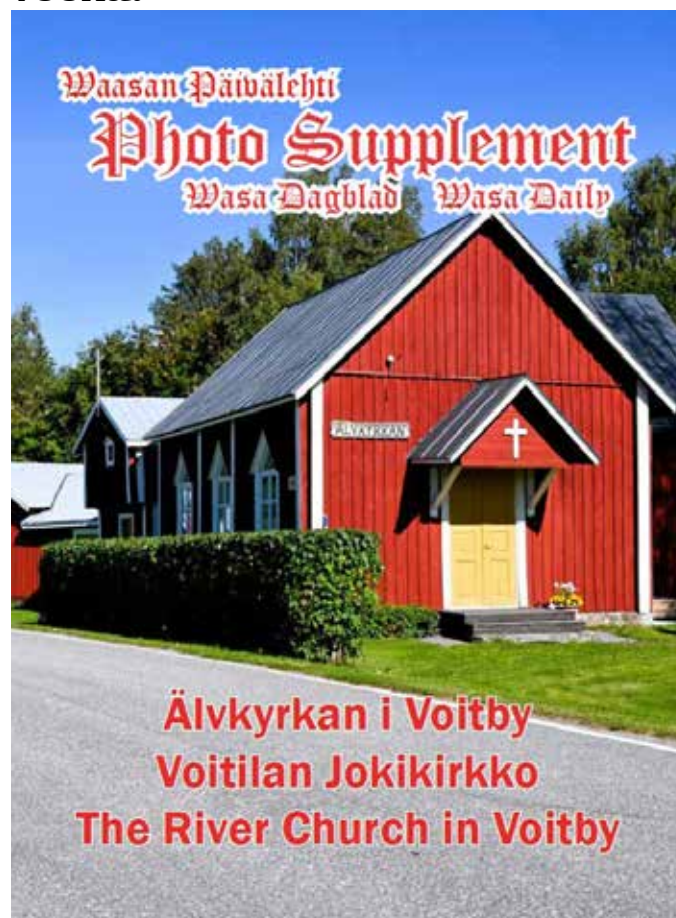
Mars Hubble.jpg

NASA's Hubble Space Telescope took the picture of Mars on June 26, 2001, when Mars was approximately 68 million kilometers (43 million miles) from Earth — the closest Mars has ever been to Earth since 1988. Hubble can see details as small as 16 kilometers (10 miles) across. The colors have been carefully balanced to give a realistic view of Mars' hues as they might appear through a telescope. Especially striking is the large amount of seasonal dust storm activity seen in this image. One large storm system is churning high above the northern polar cap (top of image), and a smaller dust storm cloud can be seen nearby. Another large dust storm is spilling out of the giant Hellas impact basin in the Southern Hemisphere (lower right).

NASA and The Hubble Heritage Team (STScI/AURA)

Public domain

Nästa vecka:

Från läsarna

Vi tar väldigt gärna emot inlägg från våra läsare. Kommentarer, historier, minnen, debatt, nyheter från hemorten. Sannolikt kommer detta att vara den viktigaste delen i denna vår tidning. Men utrymmet är ju begränsat, så skriv gärna rätt så kort! Säsänd gärna inlägg till: wasadagblad@gmail.com

Annonsera i WD

Det kan ha ett visst PR-värde att vara bland de första som annonserar i denna historiska och hypermodärna dagstidning. Sänd annonser till wasadagblad@gmail.com som jpg, tiff eller png,

WASA DAGBLAD
wasadagblad@gmail.com